

**T. OSERBAEVA, P. XALMURATOV, A. SAITOVA,
A. JANGABAEVA, A. NAG'ASHI'BAEVA**

GU'LSHILIK

NO'KIS
«BILIM»
2016

UOK 631.575 (072) **Gu'lishilik.** (*Metodikali'q qollanba*). No'kis, «Bilim»
KBK 42.374 baspasi', 2016-ji'l, 96 bet.
G—85

Du'ziwshiler: T. Oserbaeva, **UOK 631.575 (072)**
P. Xalmuratov, **KBK 42.374**
A. Saitova, **G—85**
A. Jangabaeva,
A. Nag'ashi'baeva

«Gu'lishilik» woqi'w metodikali'q qollanbani' u'yreniw arqali' ko'klemzarlasti'ri'w tarawi'ni'n' xizmetkerleri, gu'l wo'siriwshiler, uluwma gu'lge qi'zi'g'i'wshi'lar gu'llerdin' tu'rleri, wolardi' tan'law ha'm ta'rbiyalaw, yegip wo'siriw agroteknikasi' fitodizayni boyi'nsha toli'g'i'raq biliw mu'mkinshiligine iye boladi'. Bul metodikali'q qollanba biologiya ha'm awi'l xojali'g'i' boyi'nsha bilim ali'p ati'rg'an joqari' woqi'w worni' studentleri, magistrleri ha'm worta arnawli' ka'sip-wo'ner kolledji woqi'wshi'lari' ushi'n, sonday-aq, mektep woqi'wshi'lari' ha'm uluwma gu'lge qi'zi'g'i'wshi'lar ushi'n arnalg'an.

Tashkent ma'mleketlik agrar universiteti No'kis filiali'ni'n' 2015-ji'l 30-iyun ku'ni wo'tkerilgen woqi'w metodikali'q ken'esinde talqi'lang'an ha'm baspag'a usi'ni'lg'an. (Is qag'az № 12)

Pikir bildiriwshiler:

U. Abillaev — TashMAU No'kis filiali' «Wo'simlikshilik ha'm wo'simliklerdi qorg'aw» kafedrası' docenti, awi'l xojali'g'i' ilimlerinin' kandidati';
M.Ibragimov — Berdaq ati'ndag'i' QMU «Biologiya ha'm topi'raqtani'w» kafedrası' professori, awi'l xojali'g'i' ilimlerinin' doktori'.

SO'Z BASI'

No'kis qalasi' A'miwda'ryani'n' to'mengi tarmag'i'nda joylasqan xali'qlardi'n' ha'kimshilik, siyasiy ha'm ma'deniy woraylari'ni'n' biri boli'p tabi'ladi'. O'zbekistan Respublikasi'ni'n' Prezidenti I.A. Karimov No'kis qalasi'ni'n' Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' paytaxti' haqqi'nda bayram ma'rasimlerinde shi'g'i'p so'ylep «No'kis a'jayi'p na'wqi'ran qala, bul jerde qaraqalpaqlar menen birgelikte basqa da milletler ha'm xali'qlardi'n' wa'killeri jasap, miynet yetpekte. Wolar wo'zlerinin' ku'sh-g'ayrati'n' ja'mlep usi' a'jayi'p dosli'q ha'm tuwi'sqanli'q qalasi'n' qurdi'» - dep atap aytqan yedi.

G'a'rezsizlik ji'llari'nda No'kis qalasi' ja'ne de rawajlani'p, qalani' ko'gallandi'ri'w ha'm abadanlasti'ri'w, dem ali's wori'n'lari'n ha'm al-leyalardi', jan'a ha'kimshilik imaratlari'n sali'w islerine u'lken di'qqat bo'lindi.

Ha'zirgi ku'nde No'kis qalasi' A'miwda'ryani'n' to'mengi tarmag'i'ndag'i' a'hmiyetli social-ekonomikali'q woraylardi'n' birine aylang'an Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' paytaxti'.

Prezidentimiz I.A.Karimov «Qaraqalpaqstan Respublikasi' bizin' ma'mleketimizdin' ha'm ja'miyetimizdin' turmi'si'nda basqa aymaqlar menen sali'sti'ri'wg'a bolmaytug'i'n, ayri'qsha bir wori'n iyeleydi. Usi' ko'z qarastan, tek ha'zirgi da'wirdi yesapqa ali'p qoymastan, Qaraqalpaqstanni'n' ali's keleshegin jobalasti'rg'anda da usi' ma'selege u'lken di'qqat bo'liwimiz kerek. Usi' haqqi'nda bizler O'zbekistanni'n' ja'miyetlik quri'li'si'n reformalasti'ri'w boyi'nsha ma'mleketlik siyasaki'n a'melge asi'rg'anda da yeste tuti'wi'mi'z kerek» dep atap wo'tken yedi.

Son'g'i' ji'llari' jergilikli wo'simlik tu'rlerine kelip shi'g'i'wi' ha'rqi'yli' geografiyali'q zonalar bolg'an wo'simliklerdin bir qansha tu'rleri kelip qosi'ldi'. Na'tiyjede u'lkemizdin' dendroflorasi' birneshe tu'rge bayidi'.

Insandi' a'yyemgi zamanlardan beri ha'r tu'rli ko'rkem wo'simlikler du'nyasi' worap alg'an. Alg'ashqi' adamlar wo'z a'trapi'nda wo'siwshi azi'qli'q ha'm ko'p keselliklerge qollani'latug'i'n wo'simliklerdi izlep tabi'wg'a ha'reket yetken.

Italiya bag'manlari' bunnan yeki mi'n' ji'l aldi'n dekorativ subtropikali'q wo'simlikler; jasi'l samshit, lavr, oleandra, jasmin, anar, palmalar, ha'r qi'yli' jasi'l iyne japi'raqli' terekler ha'm ha'r tu'rli

u'y gu'llerin jetistirgen. Rimliler miyweli ha'm gu'lli wo'simliklerdi wo'zine ta'n i'ssi' u'y bo'lmelerinde de wo'sirgen. U'ylerdi, saraylardi' ko'klemzarlasti'ri'w a'yyemgi Grek ha'm Vizantiya qalalari'nda, wolarg'a qon'si'las ma'mleketlerde ken' qollani'lg'an. U'y bo'lmelerin ishki ko'klemzarlasti'ri'wda iri tropikali'q wo'simlikler: palma ha'm iyisli gu'llerden paydalang'an.

Gu'ller jetistiriwdi ka'sipge aylandi'rg'an uyg'urlar qi'zlarg'a, ayi'ri'm waqi'tlarda jigitlerge de gu'llerdin' ati'n qoyatug'i'n bolg'an. Bul jag'day ha'zirgi waqi'tlari'da dawam yetip kelmekte.

Uzaq Shi'g'i's ma'mleketlerinde, Qubla-Shi'g'i's Aziyada, a'sirese, Koreya, Yaponiya, Vetnamda wo'zgeshe bag'shi'li'q sanaati' XIII a'sirden beri rawajlani'p kelmekte. Bul ma'mleketlerdin' xali'qlari' dekorativ bag'lardi'n' gu'lleri menen bezewdin' usi'llari'n islep shi'qqan ha'm usi' si'yaqli' wo'simliklerdin' ju'da' bay tu'rlerin ji'ynag'an. Yaponlarda banseki, bonzayi si'yaqli' dekorativ sanaatti'n' ha'm de gu'lli bezeklerden ikobana, ikenaborikka, nagieri, moribana si'yaqli' ko'p g'ana tu'rleri belgili. Bonzayi ha'm banseki usi'li'nda tiykari'nan imperator saraylari' ko'klemzarlasti'ri'lg'an boli'p, sonnan usi' waqi'tqa shekem kishi bag'lardi' bezewde paydalani'p kelmekte. Xali'qti'n' jasaw jaylari'nda ko'klemzarlasti'ri'w, u'lken jasi'l gu'lzarlardi' payda yetiw, miynetkeshler tirishiligine dekorativ wo'simliklerdi kirgiziw, bul ha'mmesin qatan' reje tiykari'nda ha'm jasi'l quri'li's (ko'klemzarlasti'ri'w) jumi'si'n teren' bilgen halda g'ana tuwri' a'melge asi'ri'w mu'mkin.

Duri's sho'lkemlestirilgen gu'lshilik joqari' paydali' taraw boli'p yesaplanadi'. Soni'n' ushi'n gu'lshilikte awi'l xojali'q tarawi'ni'n' basqa tarawlari' si'yaqli' wo'ndiris wo'nimdali'g'i'n asi'ri'w tiykari'nda rawajlani'wi' za'ru'r. Bul ma'seleni na'tiyjeli sheshiwde taraw qa'nigeleri ha'm gu'lshilik penen shug'i'llani'wshi'lar wo'z bilimlerin ja'ne de bayi'ti'w menen birge ko'birek tarqalg'an dekorativ wo'simliklerdi jetistiriw, wolardi'n' na'llerin ko'beytiw, agrotexnikasi'n duri's qollani'w talap yetiledi.

Qa'legen gu'lshini gu'ldi qalay duri's tan'lawg'a boladi'? Woni' qanday jerge jaylasti'ri'w kerek? Qanday jaqti'li'q ha'm temperatura rejimi menen ta'miyinlew kerek? Qalay awi'ri'w ha'm keselliklerden saqlaw kerek? degen soraw qi'zi'qti'radi'. Keyingi' waqi'tlari' u'yde wo'siriletug'i'n fikus, geran, begoniya ha'm tradeskanciyalardan basqa palma, gerbera, oleandra ha'm basqa da ekzotikali'q wo'simlikler u'yde wo'sirile basladi' ha'm wo'simlikshilik penen shug'i'llani'wshi'lardi'n' aldi'nda bulardi' qanday yetip wo'siriw, ta'rbiyalaw kerekligi haqqi'nda ko'plegen mashqalalar payda boldi'. Jasi'l ta'biyatti' su'yiwshiler ushi'n

bul mashqalalar menen shug'i'llani'w adamg'a zawi'q bag'i'shlaydi' de-sek asi'ra aytpag'an bolami'z. Sebebi, wolar wo'zlerinin' sul'i'w gu'lleri, shi'rayli' japi'raqlari' menen adamlardi'n' ko'zlerin quwanti'ri'p g'ana qoymastan, wolardi'n' salamatli'g'i'nda ta'miyinleydi.

U'y gu'lleri hawani' tazalaydi', woni' kislorod penen bayi'tadi'. Ma'selen, u'lken xlorofitum 10 — 12 metrlik komnatani'n' hawasi'n sutkasi'na 80 % tazalaydi'. Iyne japi'raqli' wo'simlikleri, fikus, pelar-goniya, monstera, asparagus, rozmarin, marantalar fitoncitlerdi bo'lip shi'g'ari'p, ko'plegen mikroblardi' wo'ltiredi.

Evkalipt ha'm lavrani'n' iyisi adamni'n' sharshag'ani'n shi'g'aradi'. Limon japi'rag'i'ni'n' aromat iyisi arterialli'q basi'mdi' tu'siredi. Xosh iyisli pelargoniya nevroz ha'm uyqi'si'zli'q keselliklerine shi'pa beredi, rozmarin yeste saqlaw qa'biletin jaqsi'laydi'. Pelargoniya, monstera, paporotnikler ha'm senpoliyalar hawani' kislorod penen bayi'tadi'. Usi' wo'simliklerdi u'yde wo'sirgenimizde hawa ionizatorlari'ni'n' keregi bolmay qaladi'.

U'yde mandarin, limon, citron, anar ha'm a'njirlerdi de wo'sirip, miywelerin pisirip ali'wg'a boladi'. Yegerde bul wo'simliklerdi yegip wo'sirse, bazardan uzaq saqlang'anli'qtan vitaminleri azayg'an qi'mbat bahali' miywe worni'na, wo'zin'iz wo'sirgen vitaminlerge bay, taza miywege iye bolasi'z. «Biraq qanday yetip, usi'nday sul'i'w ha'm paydali' wo'simliklerdi shi'rayli' yetip gu'llewine, jaqsi' ku'tilgen boli'p ko'riniwine jetisiwge boladi'?» - degen soraw tuwi'li'wi' ta'biyiy. «Si-yrek ushi'rasatug'i'n ha'm ju'da' talapshan' wo'simlik tu'rlerin, wolar haqqi'nda mag'luwmat ali'wdi'n' wo'zi qi'yi'n, qalay wo'siriwge boladi'?» degen de sorawlar payda boladi'. Bul sorawlarg'a usi' qollanbada toli'g'i' menen juwaplar ali'wi'n'i'z mu'mkin. Wolardi'n' ta'rbiyasi' haqqi'nda, bir jerden yekinshi jerge ko'shirip woti'rg'i'zi'w, ko'beytiw ha'm basqada mag'luwmatlar menen tani'si'wi'n'i'z mu'mkin. Gu'llerdi jaqsi'lap, duri's ta'rbiyalap bilsen'iz, u'ylerin'izde wolardi'n' ji'l dawami'nda shi'rayli' gu'llep turi'wi'na yerisesiz. Wolardan ayna aldi'nda, balkonda, kirer awi'zda a'jayi'p bag' jarati'wi'n'i'zg'a boladi', wolar sizdi wo'zinin' qay-talanbas go'zzalli'g'i' menen kewlin'izdi ko'terip, quwandi'radi'.

Qollanbada wo'simliklerdin' alfavit tartipte jaylasti'ri'li'wi' ha'm lati'n atamasi'nda ko'rsetiliwi kerekli wo'simligin'izdi tez tabi'wg'a ja'rdem beredi. Qollanba birinshi ma'rte qaraqalpaq tilinde latin imlasi'nda baspag'a tayarlang'anli'g'i' ushi'n wo'zine ta'n kemshilikleri de boli'wi' mu'mkin. Avtorlar bildiriletug'i'n pikir ha'm usi'ni'slari'n'i'zdi' yesapqa ali'wg'a tayar.

I B A P . WO'SIMLIKLERDI TAN'LAU, WO'SIRIW USHI'N KEREKLI ZATLARDI' BILIW HA'M WOLARDI' KO'BEYTIW HAQQI'NDA

1.1. Wo'simliklerdi qalay tan'lawg'a boladi'?

Wo'simliklerdi qay jerden sati'p ali'w kerek? Wo'simliklerdi tuqi'mi yamasa qa'lemshesinen ko'beytiw ken' tarqalg'an boli'p, ko'beytiwi an'sat, ta'rbiyalawi' a'piwayi', tani'slardan alsaqta boladi'. Balkon, terrassalar ushi'n bir ji'lli'q gu'llerdi bazardan alg'an maqul boladi'. Yegerde siz siyrek ushi'rasatug'i'n, ekzotikali'q wo'simliklerdi wo'sirgin'iz kelse, wonda arnawli' gu'l magazinnen alg'ani'n'iz duri's boladi'. Sebebi wol jerde qa'nige sati'wshi'lar woni' qalay ta'rbiyalap wo'siriw kerekligi haqqi'ndag'i' mag'luwmat penen toli'q ha'm ken'irek yetip tani'sti'radi', ma'sla'ha't beredi. Ashi'q ren'li, xosh iyisli gu'ller qa'legen u'ydi bezeydi. Wolar u'y intererinin' effektili elementi boli'p, adamni'n' kewlin ko'teredi, jag'i'mli' iyisi menen quwandi'radi'. Shi'rayli' gu'lleytug'i'n wo'simlikler arasi'nda ko'p waqi't gu'lleytug'i'n ha'm aytarli'qtay ku'tim talap yetpeytug'i'n wa'killeri ushi'rasadi', ma'selen gibuskus yamasa jasmin. Suli'w japi'raqli' wo'simliklerde shi'rayli' gu'lleytug'i'n wo'simliklerden qali'spaydi'. Bunday toparg'a ko'plegen sayada wo'siwshi', u'ydin' jaqti' tu'speytug'i'n jerlerin bezeytug'i'n wo'simlikler kiredi. Ma'selen, roicissus, aspidistra, zamiokulkas, aglaonema, selaginellalar. Hawasi' ju'da' i'g'alli' jerlerde (vanna yamasa asxana) paporotniklerdi wo'siriw qolayli' boladi'. U'ydi vertikal tu'rde gu'ller menen bezewde plyush, scindapsus, epipremnumlar qollani'ladi'. Siz gu'ldi sati'p almastan buri'n, ashi'q ren'li biraq wonsha ko'p waqi't gu'llemeytug'i'n wo'simlikti me, yaki ji'l dawami'ndag'i' dekorativ wo'simlikti qa'leysiz be?-soni' sheship ali'wi'n'iz kerek. Sog'an qaray gu'llerdi sati'p alsan'iz boladi'. Wo'zin'izdin' gu'lshilikke bolg'an qa'biletin'izdi ha'm ta'jiriyben'izdi bahalan'. Orxideya, streptokarpus, nepentos qusag'an ku'timge talapshan' gu'llerdi wo'sire alasi'z ba? yaki ku'timi a'piwayi' bolg'an begoniya, gibuskus, pelargoniyalardi' wo'siriwden baslag'ani'n'iz maqul ma? Woylani'n': sizin' kvartiran'i'zda qanday temperatura, jaqti'li'q jetkilikli me, samallani'wi' jaqsi' ma? Wo'sirmekshi bolg'an gu'lin'izge qanday sharayat kerek, u'yin'izdegi sharayat wog'an juwap bereme? Yesin'izde bolsi'n, ko'pshilik gu'ller to'men temperaturada qi'sqi' ti'ni'shli'q da'wirin talap yetedi, buni' sizin' kvartiran'i'zda ta'miyinlew an'sat bolmaydi'. Gu'ldi sati'p alarda nelerge itibar qarati'w

kerek? Mu'mkinshiligi bolg'ani'nsha wonsha u'lken bolmag'an jas wo'simlikti ali'w kerek, sebebi wol sizin' u'y sharayati'n'i'zg'a tez ha'm an'sat beyimlesip ketedi. Sati'p ali'p ati'rg'an gu'lin'izdi jaqsi'lap tekserip ko'rin': tami'ri'ni'n' jag'dayi'n tekserin', tu'bekten gu'ldi alg'ani'n'i'zda tami'r sistemasi' topi'raq penen jaqsi' baylani'si'p baslag'an boli'wi' kerek yag'ni'y tami'rg'a topi'raq jabi'si'p tu'sip ketpeytugi'n da'rejede boli'wi' kerek; wo'simlik jaqsi' formag'a iye boli'p, jas shaqalari'nda toli'q jasi'l ren'degi, ko'p shi'rayli' japi'raqlari' boli'wi' kerek; gu'llep turg'an wo'simlikte tek g'ana ashi'li'p turg'an gu'lleri boli'p qalmastan, g'umshalari' da boli'wi' kerek; wo'simlikti jaqsi'lap ko'zden wo'tkerin', a'sirese japi'raqti'n' to'mengi bo'limin, shitovka yamasa tripsler h.b. joq pa? Yegerde wo'simliktin' japi'rag'i'nda qaralti'm daq bolsa, japi'raqlari' sarg'ayg'an ha'm soli'g'an bolsa, wo'simlik kesellengen. Wo'simliktin' pi'yazshasi'ni'n' qatti'li'g'i'n tekserin', awi'ri'w wo'simlik bolsa, qoli'n'i'z benen basqani'n'i'zda ji'yri'q payda boladi'.

Ko'pshilik u'y gu'llerinde gu'zde ha'm qi's aylari'nda ti'ni'shli'q da'wiri dep atalatug'i'n a'hmiyetli biologiyali'q process baslanadi'. Bul da'wir ha'r qi'yli' wo'simlikte ha'r qi'yli' waqi'tqa 3—4 ha'pteden 3—4 ayg'a sozi'ladi'. Bul waqi'tta suw quyi'wdi' qi'sqarti'p, azi'qlandi'ri'wdi' toqtati'p, wo'simlikti salqi'n ha'm ku'n tu'speytug'i'n jerge jaylasti'ri'w kerek. U'y gu'llerin ji'l dawami'nda qa'legen ma'wsimde sati'p ali'wg'a boladi'. Sati'p ali'ng'an gu'ldi qi's ayi'nda ko'shede qatti' suwi'q yaki ku'shli samal bolsa, ko'shirip ali'p ketpesten aldi'n woni' ton'i'p qalmastay ha'm suwi'q uri'p ketpestey yetip qali'n' woraw kerek. Ali'p kelingennen keyin 2—3 ha'ptege shekem adaptaciya yag'ni'y akklimatizaciya (u'y sharayati'na u'yrenemen degenge shekem) bolaman degenge shekem az-azdan suw quyi'p, suwi'qtan, samaldan, quyash nuri'ni'n' tuwri' tu'siwinen saqlaw kerek.

Wo'simliktin' si'rtqi' faktorlarga talabi'

Jaqtli'li'q. Ha'r bir wo'simlik tu'ri wo'zine tiyisli mug'darda jaqtli'li'q talap yetedi. Jaqtli'li'qti' su'yiwshi — agava, agapantus, bugenvilliya, palmani'n' ayi'ri'm tu'rleri, gibuskus, pelargoniya, kaktuslar, kallistemon, oleandr, citrus wo'simlikleri. Sayag'a shi'damli' wo'simlikler — aspidistra, filodendron, fikuslar, lavra, begoniyani'n' ayi'ri'm tu'rleri, paporotnikler, fittonlar. Ayi'ri'm wo'simlik tu'rlerine ku'nnin' jaqtli'li' waqi'ti'n (uzaqli'g'i'n) basqari'p turi'w talap yetiledi. Mi'sali', puanset-

tinin' gu'llewi ushi'n 8—10 ha'pte dawami'nda ku'nnin' qi'sqa jaqti'li' waqti' kerek boladi'.

Aynadan 3 metr uzaqli'qta jaylasqan gu'l, ayna aldi'nda jaylasqan gu'lge qarag'anda jaqti'li'qti' 10 ma'rte az aladi'; Yeger wo'simlikke jaqti'li'q jetispese, woni' aynag'a jaqi'n jerge qoyi'n, yamasa qosi'msha jaqti'li'q-lyuminiecent lampalari', natriyli svetilniklerden paydalani'n; Temperaturag'a talabi' boyi'nsha u'yde wo'siwshi wo'simlikler 3 gruppag'a bo'linedi.

Salqi'n u'yde 10—12 gradusta wo'setug'i'n wo'simlikler. Bular abutilon, aspidistra, aukuba, kallistemon, tasjarar, kliviya, kufeya, kameliya, krinum, lavra, fikuslar, rododendronlar, pelargoniya, plyush, primula, tradeskanciya, faciya, faxcedera, xlorofitum, yukka.

13—20 gradusta wo'setug'i'n wo'simlikler. U'y wo'simliklerinin ko'pshiligi araukariya, asparagus, afelandra, balzamin, beloperone, ginura, dracena, koleus, kalanxoe, monstera, maranta, worxideya, palmalar, peperomiya, pileya, paporotnikler, sansevieriya, spatifillum, scindapsus, streptokarpus, fikus, filodendron, xoyya.

21—25 gradusta qi'sqi' bag' ha'm u'yde wo'setug'i'n wo'simlikler—aglaonema, akalifa, anturium, dizigoteka, diffenbaxiya, palmani'n' ayi'ri'm tu'rleri (finik,kentiya) kaktusti'n' barli'q tu'rleri, kaladium, orxideya, fittoniya, kroton, adiantum paporotnigi, seppoliya, singonium ha'm basqalar. Jazda optimal temperatura 21—25°C, qi'sta 5—12°C. Qi'sta temperatura qansha to'men bolsa, sonsha az suwg'ari'w kerek boladi'. Qi'stag'i' to'men temperaturada wo'simlikni saqlaw mu'mkinshiligi bolmasa, wolardi' qosi'msha jaqti'li'q penen ta'miyinlew kerek.

Hawa i'g'alli'li'g'i' — Ko'pshilik wo'simlikler ushi'n hawani'n' sali'sti'rma i'g'alli'li'g'i' 60—70 % boli'wi' kerek. Kaktuslar, sukku-lentler, oleandra ha'm basqa wo'simlikler qurg'aq klimatli' rayonlarda jaqsi' rawajlani'p wo'sedi ha'm qurg'aq hawada gu'lleydi. Yeger sizin' u'yin'izde orxideya, bromeliler yaki epifitler wo'sse, wonda hawani'n' i'g'alli'li'g'i' ju'da' joqari' boli'wi' kerek. Ig'alli'li'qti' ko'beytiwdin' bir neshe usi'llari' bar:

— mayda tesiksheleri bar, suwg'a tolti'ri'lg'an i'di's u'stine gu'li bar tu'bekti jaylasti'ri'w kerek ha'm suw parlani'p gu'ldin' do'gereginde i'g'al atmosferani' payda yetedi;

— tu'bekti wo'simligi menen basqa ken'irek tu'bekke qoyi'p, wolardi'n' arali'gi'n torf penen tolti'ri'w kerek;

—hawa tami'ri' bar wo'simliklerdi (filodendron, monster) ji'l dawami'nda ku'nine 2—3 ma'rtebe suw bu'rkip, wolardi'n' tami'ri'ni'n' kewip ketiwinen ha'm nabi't boli'wi'nan saqlaw kerek.

Suwg'ari'w—wo'simliktin' suwg'a bolg'an talabi' woni'n' tu'rine, tami'r sistemasi'ni'n' ko'lemine, hawa temperaturasi'na ha'm topi'raq i'g'alli'g'i'na baylani'sli' boladi'. Suwdi'n' tu'bektegi topi'raqqa bir tegis sin'diriliwi ha'm tu'bektegi tesiksheler arqali' shi'g'i'p ketiwin baqlap bari'n', sebebi normadan zi'yat suw topi'raqta ashi'w processin ha'm tami'r di'n' shiriwine ali'p keledi.

Paydali' ma'sla'ha't: gu'l tu'bektegi topi'raqti'n' kewip ketiwinin' aldi'n ali'w ushi'n woni'n' u'stine mox sali'w kerek. Suwdi'n' parlani'wi'n azayti'w ushi'n jazda suwg'ari'wdi' keshte wo'tkeriw kerek. Ig'alli'qti' su'yi'wshi wo'simliklerdi ku'nine 2 ma'rte suwg'ari'w kerek. Jaqi'n arada woti'rg'i'zi'lg'an wo'simlikti siyrek suwg'ari'w kerek, sebebi woni'n' tami'ri' qataymag'an ha'm suwdi' a'sten sin'iredi. Tu'bektegi topi'raq qati'p qalmawi' ushi'n suwg'ari'wdan keyin, topi'raqti' bosati'w kerek—bul hawani'n' tami'rg'a an'sat bari'wi'n ta'mi'ynleydi.

Wo'simlikti komnata temperaturasi'ndag'i' suw menen suwg'ari'w za'ru'r. Kranni'n' suwi'nda xlor, ha'k boladi'. Ha'ktin' sho'giwi, xlordi'n' ushi'p ketiwi ushi'n suwdi' 12—14 saat ti'ndi'ri'p qoyi'w kerek.

Wo'simlikti kondicionerdin', ventilyatordi'n' ku'shli hawasi' tu'setug'i'n jerdin' qasi'na, batereyag'a jaqi'n jerge jaylasti'ri'wg'a bolmaydi'. Temperaturani'n' birden wo'zgeriwinen ha'm ku'shli samaldan wo'simlikti saqlaw kerek, sebebi bular gu'llerdin' g'umshalari'n tu'siredi.

Topi'raq aralaspalari'. Gul sati'latug'i'n du'kanlarda ha'r qi'yli' topar wo'simliklerine (suli'w gu'llewshi, dekorativ japi'raqli', roza gu'ller ushi'n, orxideya, sukkulentler h.t.b. ushi'n) ju'da' ko'p mug'dardag'i' topi'raq aralaspasi'ni'n' assortimentlerin usi'ni's yetedi. Substratlardi'n' qurami' wo'simlik talabi'na baylani'sli' boladi':

Ciklamenler, gloksiniya, aloe, kalanxoe, begoniya, fittoniya, peper-omiya: 50% japi'raqli' topi'raq, 10% ten keramzit, vermikulit, parnik ha'm aji'ri'qli' topi'raq, iri qum topi'raq;

Kliviya, cinerariya, gippeastrum, jasmin, tyulpan, fikus, aspidistra, citruslar—30% japi'raqli' topi'raq, 30% shirindi topi'raq, 30% i'layli'-aji'ri'qli' topi'raq, ha'm 10% iri qum topi'raq;

Palma, agava, lavr, chay, roza, monstera, puansettiya—50% i'layli'-aji'ri'qli' topi'raq, 15% japi'raqli' ha'm parnikli topi'raq, 10% ten torf, da'rya qumi';

Paprotnikler—japi'raqli' topi'raqti'n' 2 bo'limi, iri talshi'qli' torfti'n' 2 bo'limi , iri qum topi'raqti'n' 3 bo'limi;

Chay, gardeniya, azaliya, kameliya, feyxo—japi'raqli' ha'm bag' topi'rag'i'ni'n' 1 bo'legi, keramzit yaki perlittin' 2 bo'legi;

Sukkulentler 2 bo'lek kompostli' topi'raq yaki torf, perlit yaki iri qumli' topi'raqti'n' 1 bo'legi. Sunday-aq opilkadanda paydalani'w mu'mkin.

To'gin. Wo'simliktin' normal wo'sip rawajlani'wi' ushi'n sha'rtli tu'rde azot, fosfor ha'm kaliy to'ginleri kerek boladi'. Azot shaqa ha'm japi'raqti'n' jaqsi' wo'siwine ta'sir yetedi. Yegerde azot jetispese japi'raqlar aqshi'l ren'ge kirip, shaqalari' na'zik ha'm si'ng'i'sh boladi'. Fosfor—tami'r sistemasi'ni'n' wo'siwin, gu'llewin ha'm miywe sali'wi'n ta'miyyinleydi. Kaliy—wo'simliktin' keselliklerge, zi'yankeslerge qarsi' turi'wshi'li'g'i'n artti'radi'. Sunday-aq, wortali'qtag'i' qolaysi'z jag'daylarga, soni'n' ishinde to'men temperaturaga turaqli'li'g'i'n artti'radi' ha'm gu'llerdin' ren'in jaqsi'laydi'. Bulardan basqa u'yde wo'setug'i'n wo'simliklerdin' jaqsi' wo'sip rawajlani'wi' ushi'n mikroelementler—temir, mi's, marganec, molibden, cink, magniy kerek boladi'.

Ha'zirgi waqi'tta gu'l du'kanlari'nda to'ginlerdin' qa'legen tu'rleri bar ha'm gu'l wo'siriwshiler wo'zlerinin' qa'legen to'ginin saylap ali'w imkaniyati'na iye.

Paydali' ma'sla'ha't:

—awi'ri'w gu'llerdi azi'qlandi'ri'wg'a bolmaydi';

—wo'simlik wo'sip ha'm gu'llep ati'rg'an waqi'ti'nda g'ana to'gin beriw kerek;

—wo'simliktin' tami'ri'n ku'ydirip jibermew ushi'n, woni' azi'qlandi'ri'w aldi'nan suwg'ari'w kerek.

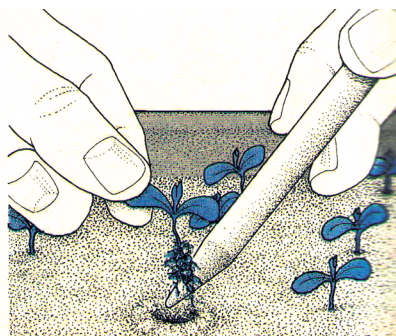
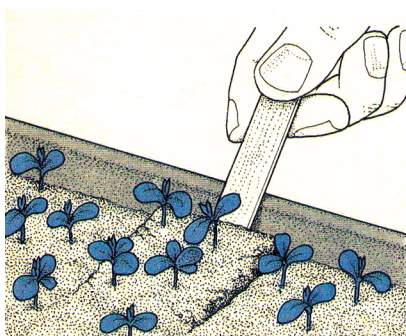
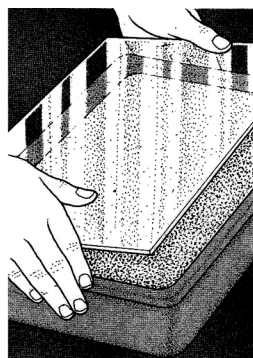
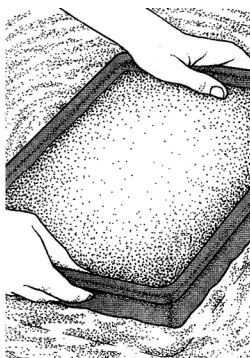
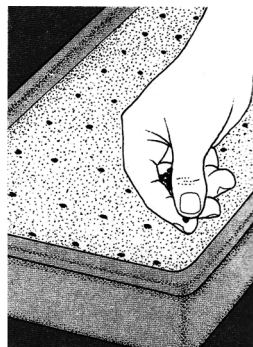
U'y wo'simligin woti'rg'i'zi'w ha'm ko'shirip woti'rg'i'zi'w. U'y wo'simligin woti'rg'i'zi'w ha'm ko'shirip woti'rg'i'zi'wdi'n' yen' qolayli' waqi't ba'ha'r sebebi bul waqi'tta wo'simliktin' wo'siw processi baslanadi'. Wo'simliklerdi woti'rg'i'zi'w ha'm ko'shirip woti'rg'i'zi'w a'dette ji'li'na 2—3 ma'rte wo'tkeriledi, za'ru'rligine qaray bunnanda ko'birek wo'tkeriwge tuwra keledi, ma'selen tami'rlar ku'shli wo'sip tu'bek tesikshelerinen shi'g'i'p baslasa. Bunday jag'dayda ko'shirip woti'rg'i'zi'wdan bir neshe saat aldi'n topi'raq jaqsi'lap ku'shli i'g'allandi'ri'ladi' ha'm i'g'allang'an topi'raq bo'legi qol menen uslap turi'li'p tu'bekten aji'rati'p ali'nadi'. Basqa usi'li' da bar (kaktuslar ushi'n) wo'simlik tu'bekten ali'ni'p, i'g'allang'an topi'raq keptiriledi. Kewip ketken ha'm shirigen tami'rlardi' kesip, kesilgen jerge maydalang'an ko'mir usaqlari'n sebiw

kerek. Kepken topi'raqti'n' u'stingi beti ali'p taslani'p, qalg'an bo'limi aralasti'ri'ladi'. Suwg'ari'w ushi'n qaldi'ri'lg'an tesiksheleri jawi'li'p, 2—3 sm qali'n'li'qqa keramzit sebiledi. Diametri 12-15 sm den u'lkenlew bolg'an tu'bekte keramzittin' qali'n'li'gi'n 5—7 sm ge ko'beytiw kerek. Wo'simlikti tu'bektin' wortasi'na jaylasti'ri'p, do'geregin topi'raq penen tolti'ri'w kerek. Wo'simliktin' tami'r moyni' topi'raq beti menen ten' jaylasi'wi' kerek. Jaqsi'lap suwg'ari'p ji'lli' jerge jaylasti'ri'ladi' ha'm 2—3 ha'pte ku'n nuri' tuwri' tu'speytug'i'n yetip qoyi'w kerek. Yeger wo'simliktin' tami'ri' ku'shli wo'sse, 1/3 yetip kesip, wo'simliktin' parlani'w maydani'n qi'sqarti'w kerek, wo'simliktin' u'sti betide 1/3 yetip kesiledi.

Paydali' ma'sla'ha't: — wo'simlikti woti'rg'i'zi'w ushi'n ali'ng'an taza tu'bek buri'ng'i'si'nan 2—3 sm g'ana u'lken boli'w kerek, bolmasa tami'r sistemasi' topi'raqqa tez u'ylesip ketpeydi ha'm topi'raq buzi'ladi'

— yeger wo'simlikti u'lken tu'bekke ko'shirip woti'rg'i'zbaqshi' bolsan'i'z, woti'rg'i'zi'p ati'ri'p woni'n' tami'ri'n kesin'; woti'rg'i'zi'li'p ati'rg'an wo'simliklerdi turaqli' tu'rde topi'rag'i'ni'n' u'stingi betin azi'qli'q zatlar menen almasti'ri'p turi'n'. Wo'simliklerdi ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zbay, qayta jaylasti'ri'w mu'mkin, bunda tami'r kesilmeydi, topi'raqta wo'zgertilmeydi ha'm wo'simliktin' wo'siw procesi de pa'seymeydi, biraq ba'ribir gu'llewi birqansha keshigedi.

Kesiw (obrezka). Wo'simlikti keskennen keyin qaptal shaqalari' jaqsi' rawajlanadi', tiykarg'i' paqal (krona) tezirek qa'legen formag'a wo'tedi. Kesiw arqali' gibiskus, kallistemon, kameliya, oleandr, chay, kofe, feyxo'a, citrus wo'simliklerinin' barli'q tu'rleri ha'm miywe wo'simliklerine forma beriwege boladi'. Kesiw a'dette ba'ha'rde wo'siw baslanar aldi'nda wo'tkerilgeni maqul, yamasa gu'llep bolg'annan keyin gu'zde wo'tkerilse de boladi'. Kesiw bu'rtikten birneshe millimetr joqari', qi'ysayti'p, kronadan si'rtqa bag'darlang'an halda wo'tkeriledi. Kesilgen jer sha'rtli tu'rde ko'mir untag'i' jag'i'li'p dezinfekciyalanadi'. Qi'sta japi'raqlari'n to'getug'i'n wo'simlikler (roza, pelargoniya, fuksiya) ha'r ji'li' ba'ha'rde wo'siw baslanar aldi'nan paqaldag'i' shaqalar ha'm bu'rtiklerdin' woyani'wi'n tezlestiriw ushi'n kesiledi. Ma'n'gi jasi'l wo'simlikler— mirt, chay ha'r ji'li' shi'rpi'p ali'w'di' talap yetedi. Na'tiyjede wo'simliktin' kronasi' ju'da' suli'w ha'm tu'bi u'lken boladi'. Gortenziya wo'simliginin' gu'li paqali'ni'n' ushi'nda payda boladi', soni'n' ushi'n yegerde ba'ha'rde woni'n' paqali'n kessek, wonda wo'simlikti gu'linen ayi'rami'z, sonli'qtanda bunday wo'simliklerdin' ha'lsiz, awi'ri'w shaqalari'n gu'zde kesip alami'z.

1-su'wret. Wo'simlikti tuqi'mnan ko'beytiw usi'li':

- 1-topi'raqti' tegislew; 2-topi'raqti' ti'g'i'zlaw; 3-tuqi'mdi' yegiw; 4-yegilgen tuqi'mni'n' u'stilerine topi'raq sali'w; 5-topi'raqti' suw wortali'g'i'na qoyi'w;
- 6-topi'raqti'n' u'stin ayna menen jabi'w; 7-na'lshelelrdi aji'rati'p ali'w;
- 8-na'lshelelrdi ko'terip woti'rg'i'zi'w.

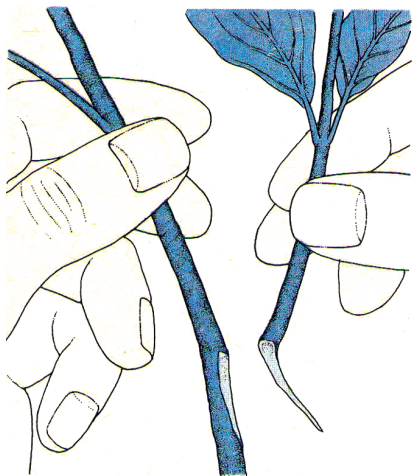
WO'SIMLIKLERDI TUQI'MNAN KO'BEYTIW

Tuqi'mnan ko'beytiw —woti'rg'i'zi'latug'i'n material ali'wdi'n' yen' arzan usi'li', biraq sortli'q belgileri ha'mme waqi'tta da saqlap qali'nbaydi'.

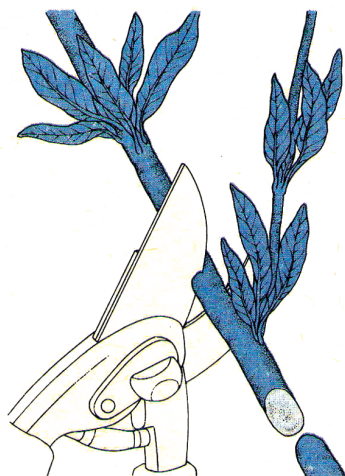
Tuqi'mnan ko'beytiw —u'y gu'llerinin' tek ayi'ri'mlari' g'ana (dracena, cinerariya, ciklamen, palma tu'rleri, asparaguslar, bir ji'lli'q balkon gu'lleri) tuqi'mnan ko'beytiriledi. Tuqi'mnan ko'beytiwde mayda tuqi'mlar qum menen aralasti'ri'li'p, tegis yetip aldi'n ala azmaz i'zg'arlang'an jerge sebiledi ha'm ayna menen u'stinen basi'ladi' (1-su'wret). Iri tuqi'mlar wo'zinin' ko'leminen 2 yese razmerdegi teren'likke taslani'p, u'stinen az-azdan topi'raq penen ko'miledi ha'm pulverizator menen suw sebilip, u'sti ayna menen jabi'ladi' ha'm na'l shi'qqang'a shekem quyash nuri' ku'shli tu'speytug'i'n, 22—25 gradus temperaturada saqlanadi'. Na'ller 2—3 jup japi'raq shi'g'arg'annan keyin gu'l tu'beklerge yaki balkon ushi'n yashiklerge ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

VEGETATIV KO'BEYTIW USI'LLARI'

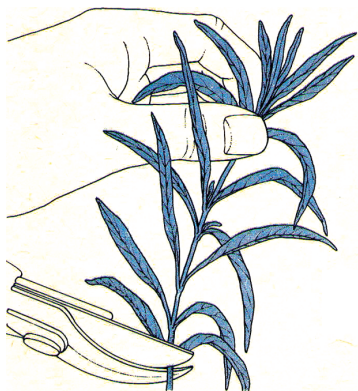
Vegetativ ko'beytiwdin' bir neshe usi'llari' bar: joqarg'i' ushq'i' qa'lemshe menen ko'beytiw —a'dette gvozdika, xrizantema, gortenziya,

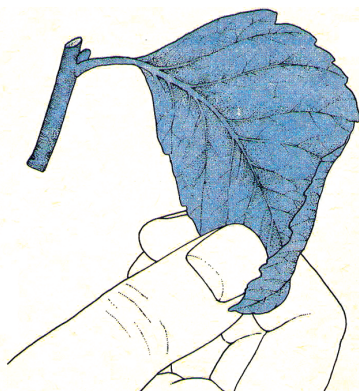
2-su'wret. Ag'ashlang'an yamasa yari'm ag'ashlang'an jasi'l wo'simliktin' paqal ha'm qaptal shaqasi'nan qa'lemshe ali'w.

3-su'wret. Ag'ashlang'an yamasa yari'm ag'ashlang'an wo'simliktin' tiykarg'i' shaqasi'nan qa'lemshe ali'w.

4-su'wret. Jas, aktiv tu'rde wo'sip turg'an wo'simlikten qa'lemshe ali'w.

5-su'wret. Bu'rtik japi'raqli' qa'lemshe ali'w.

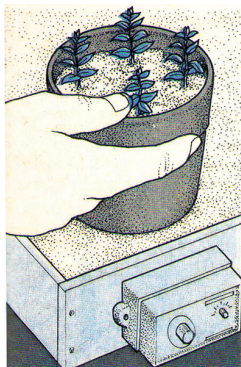
abutilon, pelargoniya, begoniya, fuksiyalardi' ko'beytiwge boladi'. Bul ushi'n shaqani'n' joqarg'i' ushi'nan 9—13 sm yetip qa'lemsheni kesip alami'z, woni' geteroauksin yeritpesine sali'p ali'p, substratqa to'mengi japi'raqlari'n ju'da' teren'letpey jaylasti'rami'z. Topi'raqqa azg'ana suwdi' aylandi'ri'p quyi'p, cellofan paket penen tu'bekti jawami'z. Birinshi tami'ri' 3—4 ha'pteden keyin payda boladi'.

Ag'ashlang'an yamasa yari'm ag'ashlang'an jasi'l wo'simliktin' shaqasi'nan qa'lemshe alg'anda, wo'simliktin' tiykarg'i' paqali'nan jas qaptal shaqa qabi'g'i' menen qosi'p ali'nadi' (2-su'wret). Sonday-aq, tiykarg'i' paqal ha'm qaptal shaqadan turatug'i'n qa'lemshe ali'ni'p, woni'n' tiykarg'i' paqaldag'i' qabi'g'i' jas shaqani'n' shirip ketiwinen ha'm ha'r qa'nday mexanikali'q ta'sirlerden qorg'aydi' (3-su'wret).

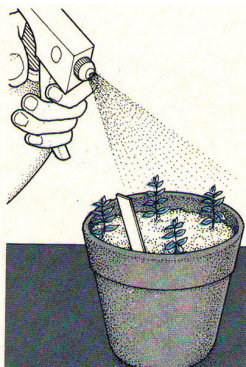
Jas, aktiv turde wo'sip turg'an wo'simlik paqali'ni'n' yen' na'zik bo'liminen qa'lemshe ali'ni'p, (4-su'wret) wog'an tami'r payda yetiwshi preparatlar paydalani'w kerek yemes, biraq poroshok ta'rizli fungicid penen islew talap yetiledi.

Wo'simliktin' qa'legen tiptegi paqali'nan bu'rtik japi'raqli' qa'lemshe ali'wg'a boladi'. Bunda japi'raq qolti'g'i'nda bu'rtigi bar qa'lemshe paqaldan kesip ali'nadi'. (5—6—7—8—9—10—11—12—13—14-su'wretler). Japi'raq toli'g'i' menen formalang'an boli'wi' tiyis.

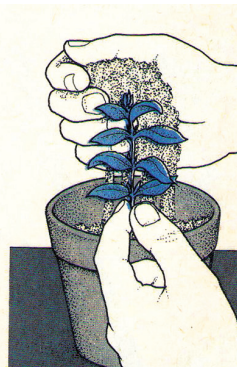
Ayi'ri'm wo'simliklerdin' — tradeskanciya, pelargoniya, fikus, oleandra, koleus ha'm jasminlerdin' qa'lemsheleri bankag'a suwg'a sali'p qoyi'li'p

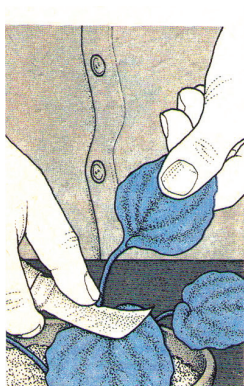
6-su'wret. Qa'lemshege suw quyi'p, tami'r ko'beytiw ushi'n tuman payda yetiwshi a'sbapqa qoyi'ladi'. Tami'r temperaturasi 21—24 °C boli'wi' kerek.

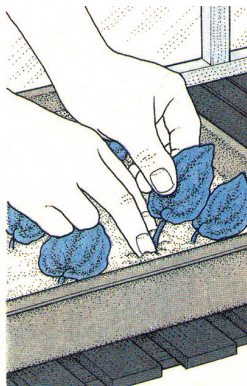
7-su'wret. Qa'lemsheni woti'rg'i'zi'p ati'rg'anda, son'i'nan ha'r ku'ni fungicid yeritpesinen sebelew kerek.

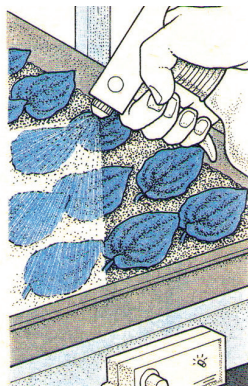
8-su'wret. Qa'lemshe payda yetkennen keyin topi'raq kamerag'a yaki aralaspasi'ndag'i' temperaturani pa'seytin' ha'm tu'bekke etiketke jazi'p azi'qlani'wshi' wortali'qti' qoyi'n'.

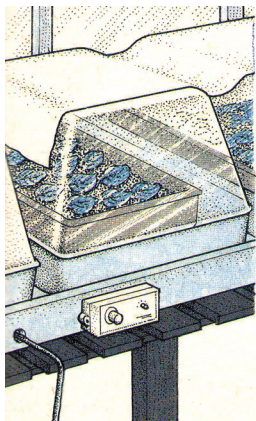
9-su'wret. Jas, zi'yanlanbag'an ha'm toli'q formalang'an japi'raq wo'simlikten aji'rati'p ali'nadi'. Japi'raq qa'lemshesinin' biyikligi 5 sm boli'w kerek.

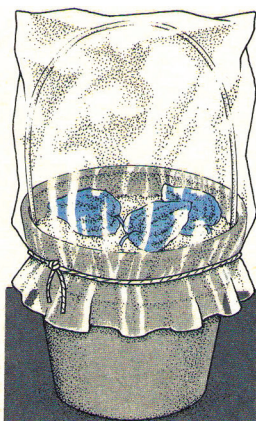
10-su'wret. Qa'lemsheler ushi'n arnalg'an topi'raq aralaspasi'na japi'raq qa'lemshesin ta'rtip penen do'geregini basi'p jaylasti'ri'w kerek.

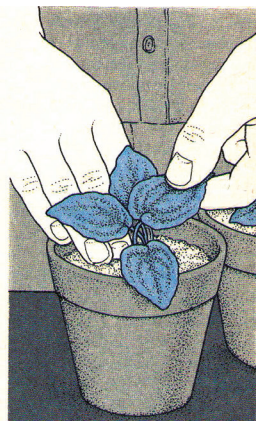
11-su'wret. Japi'raq qa'lemshesin woti'rg'i'zi'p bolg'annan keyin suyi'lti'ri'lg'an fungicid yeritpesin sebiw kerek.

12-su'wret. Qa'lemshe ko'beytiw ushi'n 20°C kamerag'a qoyi'ladi'. Qa'lemshelelrdi ku'n nuri'ni'n' tuwri' tu'siwinen saqlaw ushi'n azmaz ko'len'ke tu'siriw kerek.

13-su'wret. Diametri 8 sm lik gu'l tu'begine bir neshe japi'raq woti'rg'i'zi'ladi'. Woni'n' beti polietilen paketi menen jawi'li'p, ji'lli' jaqti'li' xanag'a qoyi'ladi'.

14-su'wret. Wo'simsheler qol menen uslawg'a bolatug'i'n waqi'tta qaytadan ko'shiring woti'rg'i'zi'ladi'. Wortali'qqa qa'li'plelisi ushi'n, i'ssi'li'qti' kemeytip, samallati'w waqi'ti'n ko'beytiw kerek.

bekkemlenedi. Japi'raq qa'lemshesi menen — senpoliya, dekorativ japi'raqli' begoniya, gloksiniya, peperomiyalar ko'beytileli. Bul ushi'n wo'simlik tu'bindegi japi'raqti' 3 — 5 sm lik qa'lemshesi menen kesip, suwi' bar bankag'a sali'p, 2 ha'pte qoyi'ladi', yaki wo'siw stimulyatori' bar yeritpege sali'p ali'p, qa'lemsheni substratqa 45 gradusli'q mu'yeshke jaylasti'ri'ladi' ha'm topi'raq penen do'geregin ko'mip qoyadi'.

Tami'rlari' — menen ko'beytiletug'i'n wo'simliklerge — xlorofitum, briofillum, agava, aspleniumlarda payda bolg'an tami'rshalari' ana wo'simlikten ayi'ri'p ali'ni'p, topi'raqqa woti'rg'i'zi'ladi' ha'm turaqli' tu'rde suw quyi'li'p turi'ladi'. Tu'pti aji'rati'w arqali' ko'beytiw — ba'ha'rde ayi'ri'm wo'simliklerde tami'rshalar yamasa qosi'msha tami'rlar payda boladi' (aloe, alokaziya, asparagus, paporotnikler, papiruslar, xlorofitum, ciperus, maranta, senpoliya, sanseveriya) Bul wo'simlikler tu'bekten ko'terip ali'ni'p, topi'raqtan tazalap, tu'pti wo'siwshi bu'rtiklari menen birge ayi'ri'm bo'leklerge aji'rati'w kerek (wo'tkir pi'shaq penen).

Hawa wo'simsheleri yamasa wo'simtelari «Vozdushnimi otvodka» lar menen — rododendronlar (azaliya), fikuslar, siren, a'njir, diffenbaxiya, dracena, monster ha'm basqada wo'simlikler ko'beytileidi. Bulardi'n ko'beyiwini' yen' jaqsi' waqti' — ba'ha'r ha'm jazdi'n da'slepki ku'nleri boli'p yesaplanadi'. Tami'rlani'wi' 2 — 6 ayg'a sozi'li'wi' mu'mkin. Shaqani'n 20 — 30 sm joqari'si'ndag'i' japi'raq'lardi'n barli'g'i'n ali'p taslap, 1 sm lik do'n'gelek formada kesip ali'ni'p, wol geteroauksin yeritpesi menen islenedi. Bul jer sfagnum moxi' menen bekitileidi. Kesilgen jerdin' to'meni bekkem qara polietilen plenkasi' menen baylanadi'. Woni'n yeki ta'repine de (kesimnin' joqari'si' ha'm to'meni) izolenta jabi'sti'ri'ladi'. Qara plenka jaqti'ni'n wo'tiwine kesent beredi ha'm substarttag'i' kesim do'geregindegi temperaturani' joqari'latadi'. Torf arqali' payda bolg'an tami'rlar si'rtqa shi'qqanda, tami'rlang'an paqal sekator menen izolentani'n to'meninen kesip ali'p, tu'bekke woti'rg'i'zi'ladi'. Sabi'w menen citrus wo'simlikler — granat, roza ha'm kaktuslardi'n ko'plegen tu'rleri ko'beytileidi. Ma'deniy wo'simlikten wonsha u'lken bolmag'an qa'lemshe yamasa bu'rtik ali'ni'p sabi'wshi' na'lge-sabi'li'wshi' na'l sabi'ladi'.

Pi'yazshalar menen ko'beytiw. A'dette bul wo'simlikler gu'llep boli'p, japi'raq'lari' soli'g'annan keyin ko'beytileidi.

BALKONLARDA WO'SIRILETUG'I'N WO'SIMLIKLER

Ashi'q balkonlarda yerte baha'rden kesh gu'zge shekem gu'llerdi wo'siriwge boladi'. Da'slepki ku'nleri, wo'simlikte akklimatizaciya processu wo'tetug'i'n waqi'tta wolardi' sayag'a qoyi'p, suw sebelep turi'w kerek. Yerte ba'ha'rde sari' ha'm si'ya tu'rdegi krokuslar gu'lleydi, anemonlar, primulalar, sa'l keyinirek — narcissler, tyulpanlar, giacintler, gippeastrumlar gu'lleydi. Jazda — petuniya, salviya, ipomey, lobeliylerdin' ha'r qi'yli' ren'li gu'lleri shi'rayli' kompoziciyani' quraydi'. Sonday-aq, nas-turciya, bir ji'lli'q flokslar, petuniya ha'm basqada gu'ller almasti'ri'wg'a bolmaytug'i'n yag'ni'y ten'i joq ampel wo'simliklerine kiredi.

Hawa-rayi' salqi'n regionlarda jazg'i' gu'llerdi may ayi'ni'n yekinshi yari'mi'nda, tu'slik regionlarda aprelde woti'rg'i'zi'w kerek.

U'y gu'llerine qolayli' sharayatlar jarati'w arqali' — wolardi' ha'r qi'yli' mashqalalardan qutqarasi'z. Quwrag'an japi'raq'lari' ali'p taslanbag'an ha'm quri'm basqan tu'beklerde zi'yankesler ko'beyedi, kesellikler payda boladi'. Soni'n ushi'n gu'lin'izdi barli'q waqi'tta taza tuti'n. Gu'ller duri's ku'tilmese ko'p kesellenedi:

— suwi'q jay wo'sip rawajlani'wdi' toqtatadi', japi'raqlari' sarg'ayadi';
— jaqti'li'q jetispese- japi'raqlar sarg'ayadi', shubar japi'raqlar jasi'l
boladi', gu'llewi birden azayadi';

— ku'shli samallardi'n' ta'sirinde — japi'raqlar sarg'ayi'p, g'umshalari'
to'giledi;

— quyash nuri'ni'n' tuwri' tu'siwi na'tiyjesinde — japi'raqlarda
ku'yiwden qurg'aq daqlar payda boladi';

— ju'da' i'g'allang'an hawa — wo'sip rawajlani'wdi' toqtatadi';

— ha'dden ti's qurg'aq hawa — japi'raq ushlari'ni'n' quwrap, japi'raqlar
ha'm g'umshalardi'n' to'giliwine ali'p keledi,

— hawa temperaturasi'ni'n' turaqsi'zli'g'i' yag'ni'y birden wo'zgeriwleri
ku'ndizgi ha'm tu'ngi waqitlari' japi'raqlardi'n' ren'sizleniwi de wo'siwidin'
toqtawi'na ali'p keledi;

— muzday suw quyi'w japi'raqlardi'n' soli'p, tami'rlardi'n' shiriwine
ali'p keledi;

— ti'ndi'ri'lmag'an suw quyi'w — japi'raqlardi' sarg'aytadi';

— ha'dden ti's i'g'alli'li'q — japi'raqlardi' ha'm shaqalardi' soli'tadi',
paqal ha'm tami'rdi' shiritedi;

— i'g'alli'li'qti'n' jetispewi — wo'simliktin' wo'siwin toqtati'p, japi'raq
ha'm shaqalardi' soli'ti'p, gu'l bu'rtiklerin tu'siredi;

— ju'da' kishkene tu'bek — wo'siwdi toqtati'p, japi'raqlar ha'm
shaqalardi' soli'tadi';

— ju'da' u'lken tu'bek — topi'raqti' ashi'ti'p, wo'simliktin' wo'siwi
to'menlep, gu'llemeydi;

— to'ginnin' ju'da' ko'pligi — wo'simliktin' wo'siwin toqtatadi';

— aziqli'q zatlardi'n' jetispewi — wo'simlik jaman wo'sedi ha'm
gu'llemeydi;

— gu'ldi wo'siriwge say kelmeytug'i'n substrat (topi'raq) — wo'simlik
soladi', yamasa a'sten wo'sedi ha'm gu'llemeydi;

— topi'raq wortali'g'i'ni'n' (kislotali'g'i') talapqa juwap bermewi —
japi'raqlar sarg'ayadi' ha'm tu'sip qaladi'.

Yegerde gu'lin'izdi duri's ta'rbiyalasan'i'zda, wol jaqsi' rawajlan-
basa, woni' jaqsi'lap tekserip ko'rin' zi'yankes yamasa virus penen
zi'yanlanbag'an ba?

WO'SIMLIKTI SAQLAW JAG'DAYI'N TU'SINDIRIWSHI BELGILER, SIMVOLLAR

— wo'simlik ashi'q quyash nuri'n jaqsi' ko'redi.

— kishkene 20 sm shekemgi wo'simlik.

— wo'simlik azg'ana saya jerdi jaqsi' ko'redi.

— wo'simlik wortasha razmerde biyikligi 20—70 sm.

— wo'simlik ko'len'kede wo'sedi.

— iri wo'simlik biyikligi 70 sm.

— hawa i'g'alli'g'i' joqari' boli'w kerek, turaqli' tu'rde suwg'ari'w kerek, a'sirese jazda.

— wo'simlik za'ha'rli, yamasa terini ku'ydiredi.

— 10—15 gradus temperaturada ti'ni'shli'q da'wiri kerek.

— saqlaw jag'dayi'na talapshan'yemes, ku'timi an'sat wo'simlik.

— 5—10 gradus temperaturada ti'ni'shli'q da'wiri kerek.

I I B A P . S U L I ' W G U ' L L E W S H I W O ' S I M L I K L E R

Begoniya — Begonia

B.rex «Helen Teupel»

Begoniya — Begonia Charisma — suli'w japi'raqli' ha'm a'jayi'p gu'lleytug'i'n wo'simlik. Ken' tarqalg'an u'y wo'simliklerinin' biri. Woni'n' yari'm puta, lian, sho'p deneli, epifit ha'm ampel tu'rleride ushi'rasadi'. Japi'raqlari' ha'r qi'yli' ren'li boli'p keledi ha'm qaytalanbaytug'i'n nag'i'sqa iye. Wolar tu'rlerine baylani'sli' ji'l dawami'nda gu'llew qa'biletine iye.

Topi'rag'i'. Shirindili (organikaliq to'gin), japi'raqli' (ha'r qi'yli' japi'raqdardin' shirindisi), shirindi topi'raqli', torf, qum (2:1:1:1:1). Usi'nday sxemadag'i' topi'raq begoniya ushi'n tayar wortali'q boli'p yesaplanadi'.

Suwg'ari'w. Jazda ko'p, al qi'sta azlaw suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Jazda ayi'na 2 ma'rtebe, al qi'sta 1,5—2 ayda gu'ller ushi'n arnalg'an to'ginlerden paydalani'ladi'. Begoniyag'a ko'p to'gin beriwe bolmaydi'.

Ko'beyiwi. Qa'lemshe menen ha'm tuqi'mi' menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde a'melge asi'ri'ladi'.

Yeskertiw. Bu'rkiw jumi'slari'n wo'simliktin' wo'zinde yemes, al do'gerek a'tirapi'nda a'melge asi'ri'w kerek, sebebi japi'raqqa tu'spewi kerek.

B.speciosa

Brovalliya u'yde wo'siriledi. Si'ya tu'r yamasa ko'k ren'li, gu'llerinin' shetinde aq daqlari' boli'p, jaz dawami'nda gu'lleydi. Bir tu'p wo'simligi 30—40 sm biyiklikte boladi'. Yeger tuqi'mi' jaz ma'wsiminin' son'g'i' aylari'nda yegilse, qi'sta gu'lleydi. Gu'lleri keshte ashi'li'p, bir ku'n gu'llep turadi', qalg'an g'umshalari' gezek penen birinen son' biri gu'lleydi.

Topi'rag'i'. A'piwayi' bag' topi'raqlari'.

Suwg'ari'w. Gu'llew da'wirinde ko'birek, al qi's aylari'nda azi'raq suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Gu'llew da'wirinde ha'r yeki ha'ptede gu'llerge arnalg'an suyi'q to'ginler yamasa tayar organikali'q to'ginler beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' ha'm qa'lemshe menen ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Gu'llegennen keyin ko'shirip wo'tkeriledi.

Yeskertiw. Hawa qurg'aq waqi'tta gu'l g'umshalari' tu'sedi.

Piyazshali' wo'simlik japi'rag'i'ni'n' uzi'nli'g'i' 30 sm shekem, gu'l baldag'i' menen 40 sm boli'p, segiz danag'a shekem jali'nli'-qi'zi'l, yamasa aqshi'l gu'lleri boladi'. Avgust ha'm sentyabr aylari'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' ha'm qara topi'raq, qum (2:1:1)

Suwg'ari'w. Jazda ko'p, qi'sta az suwg'ari'ladi'. Yeger temperatura to'men bolsa ju'da' az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Yerte ba'ha'rden gu'zge shekem ha'r 15—20 ku'nnen gu'ller ushi'n arnalg'an to'ginleri beriledi.

Ko'beyiwi. Ko'shirip wo'tkeriw waqti'nda piyazshalari' menen ko'beytileidi. Tuqi'mnan ko'beytilgende 5-ji'li' gu'lleydi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w 3—4 ji'lda bir ma'rte ko'shirip wo'tkeriledi. Ko'shirip wo'tkeriw waqti'nda piyazshalari' tu'sip qalmawi' kerek.

Yeskertiw. Yeger i'g'alli'q ha'dden ti's ko'p bolsa, japi'raqlari'nda daqlar payda boladi'.

H.rosa sinensis

H.rosa sinensis «Carnaval»

Tez wo'setug'i'n ba'rqulla jasi'l puta yamasa ag'ash deneli wo'simlik boli'p, tiykarg'i' watani' Arqa-Tu'slik Aziya. Qolayli' jag'dayda wo'sirilgende woni'n' biyikligi 3 metrge jetedi. Woni'n' shubar japi'raqli' tu'rleride bar. Gu'lleri birew, ha'r qi'yli' ren'de boli'p, siyrek jag'dayda tu'kli, boladi', diametri 15 sm ge jetedi. Gu'llewi gu'l g'umshalari'ni'n' ko'pligine baylani'sli' dawam yetedi. Qi'tay rozasi' jaqti'li'qti' su'yiwshi wo'simlik bolg'anli'qtan jaqti'li'q ko'birek tu'setug'i'n ji'lli' (20—24 °C) jerde wo'sirilse ji'l dawami'nda u'zliksiz gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Shirindili ha'm japi'raqli' topi'raq, aji'ri'qli', torf, qum (4:2:2:1:1).

Suwg'ari'w. Ba'ha'rden gu'zge shekem suwg'ari'ladi'. Qi'tay rozasi' u'y sharayati'nda wo'sirilgende suwdi' japi'raqdari'na bu'rkiw joli' menen a'melge asi'ri'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. May ayi'nan avgust ayi'ni'n' aqi'ri'na shekem ha'r ha'ptede kompleksli yamasa gu'llerge arnalg'an suyi'q to'ginler beriledi. Ayi'na bir ma'rte organikali'q to'ginlerde beriledi.

Ko'beyiwi. Jaz aylari'ni'n' da'slepki ku'nlerinde 22—24°C temperatura bir ji'lli'q qa'lemsheleleri menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. U'sh ji'lg'a shekem ha'r ji'li', keyingi waqi'tlari' ji'li'na bir ma'rtebe ko'shirilip wo'tkeriledi.

Putaw. Qi's aylari'nan son' shaqalari'ni'n' u'shten bir bo'limi kesiledi.

Yeskertiw. Japi'raq ha'm gu'l g'umshalari'ni'n' tu'siwi, topi'rag'i'ni'n' qurg'awi'na, azi'q zatlardi'n' jetispewshiligine ha'm temperatura jag'dayi'ni'n' keskin wo'zgeriwine baylani'sli' boladi'.

Hippeastrum (hybrid)

Biyikligi 50—60 sm pi'yazshali' wo'simlik. Gu'l baldag'i' japi'raqsi'z, gu'lleri iri sharshar si'yaqli', uzi'nli'g'i' 25 sm, aq, sarg'i'sh-qi'zi'l, qi'zg'i'sh, ashi'q qi'zi'l ren'degi liliya si'yaqli' ba'ha'rde gu'lleytug'i'n wo'simlik.

Topi'rag'i'. Dernovaya ha'm japi'raqli' topi'raq, peregrnoy, torf, qum (2:1:1:1:2).

Suwg'ari'w. Wo'se baslag'an pi'yazshalar azg'ana suwg'ari'li'p, wo'siw da'wirinde wo'simliktin' suwg'a bolg'an talabi'na qaray suwg'ari'li'p bari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Gu'lleri payda bolg'an waqi'ti'nan baslap, jazdi'n wortasi'na shekem gu'ller ushi'n arnalg'an suyi'q to'gin menen ha'ptesine bir ma'rtebe azi'qlandi'ri'li'p bari'ladi'.

Ko'beyiwi—tuqi'mi' ha'm pi'yazshalari' menen ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w—2—3 ji'lda bir ma'rtebe.

Kesiw—Gu'llep bolg'annan keyin gu'l baldag'i' kesip taslanadi', suwg'ari'w ha'm azi'qlandi'ri'w toqtati'ladi'. Gu'zde japi'raqlari' sarg'ayi'p, soli'ydi' ha'm 1,5—3 aydan keyin ti'ni'shli'q da'wirine wo'tedi.

Yeskertiw—yegerde pi'yazshalari' iri (12 sm) bolsa, 2 yamasa 3 gu'l baldag'i' payda boladi'. Pi'yazshalarg'a qoyi'latug'i'n talaplar puqta wori'nlanisa, 5—7 ayg'a shekem wo'simlik gu'lleydi.

C.radicans

Kampsis — hawa tami'rlari'n payda yetiwshi, japi'raqlari' salbi'rap, wo'rmelep wo'siwshi liana wo'simligi. Japi'raqlari' pa'r ta'rizli. Gu'lleri ashi'q qi'zi'l yamasa qi'zi'l boli'p, sipsege toplang'an. Iyul-sentyabr aylari'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' topi'raq, shirindili ha'm qumli' topi'raq (1:2:1).

Suwg'ari'w. Turaqli' tu'rde suwg'ari'li'p, qi'sta, japi'raqlari' tu'skennen keyin minimal da'rejege tu'siriledi.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde (aprel-sentyabr) ha'r ayda toli'q mineral to'ginler menen azi'qlandi'ri'li'p bari'ladi'.

Ko'beyiwi. Yari'm ag'ashlang'an qa'lemsheleleri ha'm tuqi'mlari' menen ko'beytileli. Qa'lemshelelerden ko'beytilgen wo'simlik, a'dette 2 — 3-jillari', al tu'qi'mi'nan ko'beytilse 3 — 4-jildan keyin gu'lleydi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Kesiw. Wo'tken ji'li' gu'llegen shaqalari', ba'ha'rde kesip taslanadi'.

Yeskertiw. Balkonlar ushi'n ha'm qi'sqi' bag'lar ushi'n arnalgan wo'simlik. Tu'slik rayonlarda ashi'q atizlarda yegiwge boladi'.

Feuer Vogel

Kanna wo'simligi gu'lli dekorativ wo'simliklerdin' arasi'nda ayri'qsha wori'n iyelep, ha'zirgi waqi'tta woni'n' 1000 aslam sorti' belgili sonnan 60 jaqi'ni' yegilip wo'siriledi.

Kanna — ko'p ji'lli'q sho'p deneli biyikligi 60 santimetrden 2 metrge shekem wo'setug'i'n wo'simlik. Japi'raqlari' iri, ashi'q jasi'l ren'nen toyg'i'n jasi'l ren'ge shekem boladi'. Gu'lleri ashi'q sari' ren'nen toyg'i'n qi'zg'i'sh ren'ge shekem boli'p, iyuldan oktyabrge shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Dervovaya ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili, qum (2:1:2:1).

Suwg'ari'w. Gu'llewdir' aqi'ri'na shekem ko'p suwg'ari'li'p, yegerde qi'sta gu'l tu'bekte wo'sse az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Ji'lli' waqi'tlari' 10 ku'nde bir ma'rtebe toli'q mineral to'ginler menen azi'qlandi'ri'li'p bari'ladi'.

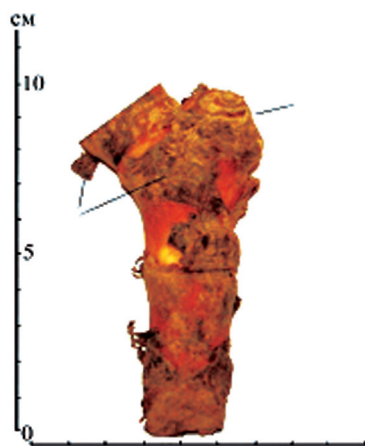
Ko'beyiwi. Tami'rlari'n bo'liw yamasa tuqi'mi' menen ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Yegerde qi'sta kanna wo'simliginin' tami'ri' gu'l tu'bekte 10—12 gradusta qurg'aq jayda saqlansa, ha'r ji'li' ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi' (15-su'wret).

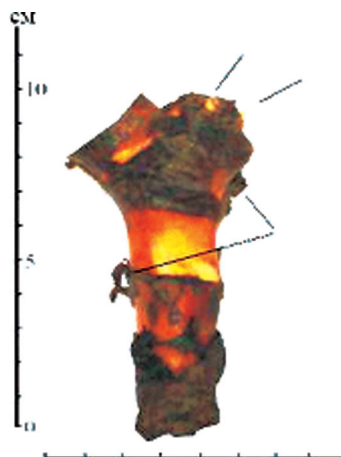
Yeskertiw. Bul wo'simlik qi'sqi' bag'lar ushi'n arnalg'an.

15-su'wret. Kanna sortlari'.

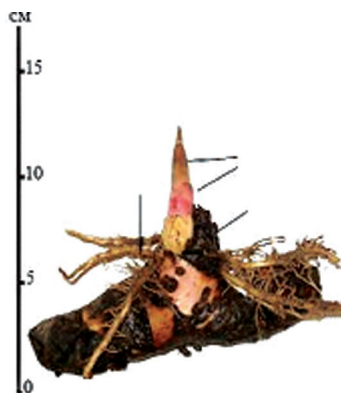

a —tami'r qa'lemsheden
woti'rg'i'zi'lg'an kanna.

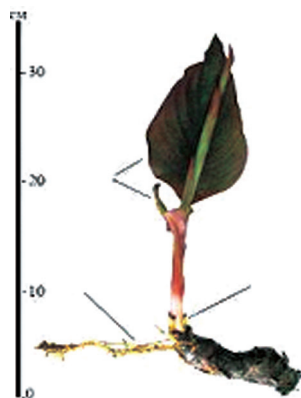

b —woti'rg'i'zi'lg'annan 10 ku'n
wo'tkennen keyingi ko'rinishi.

16-su'wret. Kannani'n' Amerika sorti'ni'n' morfogenezi:

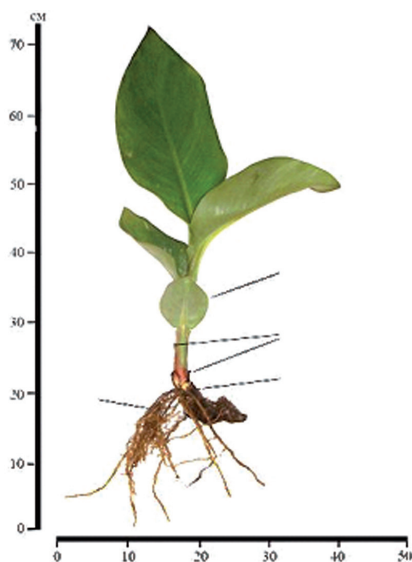

v — woti'rg'i'zi'lg'annan 20 ku'n
wo'tkennen keyingi ko'rinisi.

g — wo'simliktin' 3-assimiliciyalı'q
japi'rag'i' (maydi'n'
3-dekadasi').

a.l. — assimiliyaciylawshi' japi'raq; wo.ch.l — wo'lgen qabi'rshaq ta'rizli
japi'raq; p.v. — bu'rtik payda boli'wi'; p.k — qaptal tami'rlar;

17-su'wret. Kanna wo'simliginin'
Louise von Ratibor sorti'ni'n'
4-assimiliyaciylawshi' japi'rag'i'.

p.a.l. — birinshi assimiliciyalawshi'
japi'raq; p.k. — qaptal tami'rlar;
p.l. — wo'tiwshi japi'raq,
ch.l. — qabi'rshaq ta'rizli japi'raq.

Clivia sp.

Ma'n'gi jasi'l paqalsi'z wo'simlik. Japi'rag'i' qayi's ta'rizli, uzi'nli'g'i' 50 sm. Gu'linin' diametri 5—8 sm den 10—12 sm ge shekem boli'p, sayaman si'yaqli' boladi'. Gu'lleri sarg'i'sh, qi'zi'l, sari' ren'li boladi'. Ba'ha'rde gu'lleydi, qolayli' sharayat jarati'lsa, jazda yekinshi ma'rte gu'llew qa'biletine iye.

Topi'rag'i'. I'layli', aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' wog'an su'yek uni' qosi'lg'an boli'wi' kerek (2:2:1).

Suwg'ari'w. Ba'ha'rde ha'm jazda tez-tez suwg'ari'lsa, qi'sta az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Jazda ha'm ba'ha'rde ayi'na 2 ma'rtebe kompleksli to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Ko'shirip wo'tkeriw waqti'nda tu'bi bo'lip yegiledi. Tuqi'mi' menen de ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ji'li'na 2—3 ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Kliviya wo'simligi ushi'n gu'l tu'bek wonsha u'lken bol-mawi' kerek, wonda wo'simlik uzaq ha'm ko'p waqi't gu'lleydi.

Kniphofia uvaria

Ma'n'gi jasi'l, ko'p ji'lli'q, tami'r paqalli' wo'simlik boli'p, biyikligi 1 — 1,5 m. jetedi.

Japi'rag'i' si'zg'i'sh si'yaqli' qatti', jerge jaqi'n bo'liminde toplani'p jaylasqan. Qon'i'raw si'yaqli' yamasa barmaq si'yaqli', jali'n si'yaqli' qi'zg'i'sh ren'li g'umshalardan ibarat ha'm gu'lleri aqshi'l-sari' ren'li boli'p keledi. Iyul-avgust aylari'ni'n' aqi'ri'nda gu'lleydi. Miyvesi jemis.

Topi'rag'i'. Aziqli'qqa bay: aji'ri'qli' shirindili ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindige bay boli'p, qumli' topi'raq (2:1:1:1) boli'wi' kerek.

Suwg'ari'w. Ba'ha'rde tez-tez suwg'ari'lsa, qi'sta az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde aprel ayi'nan sentyabr ayi'na shekem, ayi'na 2 ma'rtebe mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Ba'ha'rde shaqalari'n bo'liw arqali' ha'm tuqi'mi' menen ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 3—5 ji'lg'a shekem ha'r ji'li', al keyingi waqi'tlari' 3—4 ji'lda bir ma'rtebe ko'shirilip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Ashi'q wortali'qta wo'siriwge boladi', biraq qi'sta ko'mip qoyi'w talap yetiledi.

L.anceps

L.cinnabarina

Epifit orxideya. Leliyani'n' biyikligi 10 — 15 sm, japi'rag'i' teri si'yaqli', toyg'in jasi'l, uzi'nli'g'i' 20 sm ge shekem jetedi. Gu'lleri iri, 2—4 danadan, 30—70 sm uzi'nli'qtag'i' gu'l baldag'i'na iye, wol si'ya tu'r qi'zi'l, qi'zg'i'sh ren'li. Wo'simliktin' tu'rine qaray gu'zde, qi'sta ha'm jazda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Orxideya ushi'n arnawli' topi'raqtan paydalani'ladi'.

Suwg'ari'w. Wo'siw da'wirinde tez-tez suwg'ari'li'p turi'wi' kerek. Suwg'ari'w waqti'nda topi'rag'i'n qurg'ati'p turi'wg'a itibar beriw kerek. Gu'llegennen keyin ti'ni'shli'q da'wirinde suwg'ari'wdi' sheklew kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Ha'r bir u'shinshi ma'rtebe suwg'ari'w waqti'nda orxideya ushi'n arnalg'an az g'ana mug'darda to'gin beriw kerek.

Ko'beyiwi. Leliyani'n' tu'bin bo'liw arqali'.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ba'ha'r ma'wsiminde ha'r 2—3 ji'lda ko'shirip wo'tkeriw kerek.

Yeskertiw. Suwg'ari'wdi'n' worni'na gu'l tu'bekti, u'y temperatura-si'ndag'i' suwg'a sali'p alsa boladi'.

Lilium sp.

Ko'p ji'lli'q sho'p deneli, japi'raqlang'an paqalli', pi'yazshali' wo'simlik. Biyikligi 20 sm den 2 metrge shekem boladi'. Japi'rag'i' yensiz ti'rmali'. Gu'lleri nay si'yaqli' bokal formasi'nda, gu'l toplami'na barmaq si'yaqli' yamasa sayaman ta'rizli toplang'an.

Gu'linin' ren'i ha'r qi'yli' boli'p, qi'zg'i'sh, aq, sari', ashi'q qi'zi'l, ayi'ri'm tu'rlerinde si'zi'qshalari' ha'm daqlari' boladi'. Ko'pshiligi xosh iyisli boladi'. Jazdan gu'zdin' basi'na shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' ha'm dernovaya topi'raq, shirindili,qumli' topi'raq (2:0, 5:1:0,5) boli'wi' kerek.

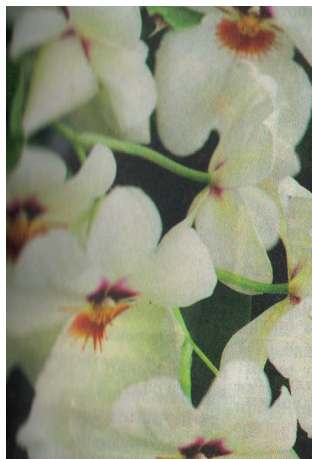
Suwg'ari'w. G'umshalaw ha'm gu'llew da'wirinin' basi'nda ko'p suwg'ari'li'p suwg'ari'wdi' sheklew kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Ha'r 10 ku'nnen gu'ller ushi'n arnalg'an to'gin beriw kerek.

Ko'beyiwi. Pi'yazshalari', qabi'qlari' ha'm japi'raqdari' menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ba'ha'r ma'wsiminde ha'r 3—4 ji'lda ko'shirip wo'tkeriw kerek.

Yeskertiw. Pi'yazshalari' da'slepki alti' ha'pte ishinde 2—5 °C tan joqari' bolmag'an temperaturada, keyin woni' 16—17 °C qa ko'teriw kerek. 60—120 ku'nnen keyin gu'lleydi.

Miltonia sp.

Miltoniya — epifit orxideya wo'simligi boli'p, 1 — 3 jin'ishke japi'raqli', gu'l baldag'i' 15 — 50 sm, gu'linin' ren'i aq, qi'zi'l yamasa aqshi'l qi'zg'i'sh boladi'. Jazda yamasa gu'zde gu'lleydi.

To'pi'rag'i'. Orxideyalar ushi'n arnalg'an to'pi'raq.

Suwg'ari'w. Jazda turaqli' tu'rde suwg'ari'ladi', al qi'sta to'pi'raqti'n' kewip ketiwine jol qoymaw kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Aprelden sentyabrge shekem 3 ha'pteden orxideyalar ushi'n arnalg'an to'ginler menen azi'qlandi'ri'ladi'.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' menen yamasa ko'shirip woti'rg'i'zi'w waqti'nda wo'simlikti bo'liw joli' menen ko'beytilei.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ko'shirip woti'rg'i'zi'w siyrek, ba'ha'rde yamasa gu'zde wo'tkeriledi.

Yeskertiw. Gu'l tu'beklerde suwdi'n' turi'p qali'wi'na jol qoymaw kerek.

Pancratium sp.

Pankracium — biyikligi 40 — 50 sm lik, pi'yazshali' wo'simlik. Japi'rag'i' toyg'i'n-jasi'l. Gu'lleri aq ren'de, diametri 5 — 7 sm, gu'l toplami'na biyik nay ta'rizli gu'l baldaqlari' ji'ynalg'an. Iyun-iyul aylari'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. To'ginli, qumshan', dernovaya, japi'raqli' topi'raq ha'm qum (1:2:2).

Suwg'ari'w. Wo'siw da'wirinde ko'p suwg'ari'li'p, japi'raqlari' quwrag'annan keyin suwg'ari'w toqtati'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Vegetaciya da'wirinde 15 ku'nnen toli'q mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Ko'shirip woti'rg'i'zi'w waqti'nda pi'yazshalari' menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Mart ayi'nda diametri 12 — 13 sm bolg'an gu'l tu'beklerge 2 — 3 ji'ldan woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. U'y jag'dayi' ji'lli' ha'm ku'shli samalsi'z boli'wi' kerek.

P.zonale M.rs.Pollocr

Wonsha biyik bolmag'an puta, yari'm puta, bir ha'm ko'p ji'lli'q sho'p deneli, tik wo'siwshi, geyde paqali' to'selip wo'setug'i'n wo'simlik. Japi'rag'i' yenli, do'n'gelek, ha'r qi'yli' da'rejede tilkimlengen. Gu'lleri a'piwayi', tu'kli yamasa yari'm tu'kli boli'p, sayaman gu'l toplami'na ji'ynalg'an, ren'i ha'r qi'yli' boladi'. May ayi'nan oktyabrge shekem gu'lleydi. Bul wo'simlikti ko'pshilik adamlar geran wo'simligi menen almasti'radi'.

Topi'rag'i'. Dernovaya topi'raq, torf ha'm qumli' topi'raq (2:1:0,5). Siltali ha'm kislotali' topi'raqta da jaqsi' wo'sedi.

Suwg'ari'w. Jazda ko'p suwg'ari'ladi', biraq suwdi'n' ko'p turi'p qalmawi'n ta'miynlew kerek. Qi'sta suwg'ari'w azayti'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Kaliy elementine bay mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Qa'lemshe menen ko'beytileti.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Yeger gu'l tu'bek tarli'q qi'lsa ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Kesiw. Ba'ha'rde wo'simliktin' wo'siwin tezlestiriw ushi'n shaqalari' kesiledi.

Yeskertiw. Yeger iri gu'lli pelargoniya gu'llemese demek qi's waqti'nda ji'lli' jerde turg'an. Bul da'wirde temperatura 15 °C joqari' bolmawi' kerek.

P.malacoides

Tami'r paqalli' ko'p ji'lli'q japi'raqli' wo'simlik. Gu'lleri iri diametri 5—7 sm bir yamasa topgu'lge ji'ynalg'an boli'p aq sari', qi'zi'l si'ya ko'k ren'li boli'p keledi. Ba'ha'r ha'm jazda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Bos jaqsi' nirovanni'y wortali'q boli'p: dernovaya ha'm japi'raqli' topi'raq torfli' topi'raq (1:1:1).

Suwg'ari'w. Turaqli' tu'rde suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Birinshi gu'l g'umshalari' payda bolg'an waqi'tta ha'ptesine bir ma'rtebe gu'ller ushi'n arnalg'an suyi'lti'ri'lg'an ha'lsiz yeritpeler beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'm menen ha'm tu'plerin bo'liw arqali' ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Kesiw. Gu'llep bolg'an shaqalari'n kesip taslaw kerek.

Yeskertiw. Temperaturasi' 15 °C joqari' bolsa, japi'raqlari' tez tu'sedi. Gu'ldin' japi'raqlari' tu'sip bolg'annan son' gu'l tu'bekti qaran'g'i' salqi'n jerge qoyi'w kerek.

Ma'n'gi jasi'l, biyikligi 20—40 santimetrli puta deneli wo'simlik, gu'llerinin' diametri 1,5—2,0 sm. Gu'lleri tu'kli yamasa a'piwayi', xosh iyisli, ren'i aqtan qarag'a shekem ha'r qi'yli' ren'de boli'p, gu'l toplami'na ji'ynalg'an. Jaz dawami'nda ko'p gu'lleydi.

Topi'rag'i'. I'layli', dernovaya ha'm japi'raqli' topi'raq, qumli' topi'raq (2:1:1), rH 5,5—6,5. Roza gu'li ushi'n arnalg'an topi'raq ha'm biologiyali'q topi'raq.

Suwg'ari'w. Aktiv wo'siw da'wirinde-aprelden oktyabrge shekem suwg'ari'ladi'. Topi'rag'i'nda arti'qsha suw bolmay, barqulla i'zg'ar boli'wi' kerek. Qi'sta suwg'ari'w toqtati'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Ayi'na yeki ma'rtebe toli'q mineral to'gin yamasa gu'ller ushi'n arnalg'an suyi'q koncentrli to'gin menen azi'qlandi'ri'ladi'.

Ko'beyiwi. Ba'ha'rden baslap gu'zge shekem yari'm ag'ashlang'an jasi'l qa'lemshe menen ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 2—3 ji'lda bir ma'rte ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Kesiw. Yerte ba'ha'rde gu'llewden aldi'n roza wo'simliginin' shaqalari'n kesip taslaw kerek.

Yeskertiw. Qi'tay roza wo'simliginin' wo'rmelep wo'siwshi tu'rleri de boladi'.

DU'NYADAG'I' YEN' QI'MBAT ROZA GU'L

- Ayqulaqti'n' (radugani'n') barli'q ren'leri menen a'jayi'p ko'rinistegi ayqulaq ren' roza gu'li (Rainbow Roses) du'nyadag'i' yen' qi'mbat roza gu'l yesaplanadi'.
- Bunday effektke gu'ldin' paqali'n uzaq waqi't dawami'nda boyap qoyi'w arqali' yerisiledi. Bul tapqi'rli'qti' ha'm ani'qli'qti' talap yetetug'i'n quramali' process boli'wi'na baylani'sli' Rainbow Roses ju'da' siyrek ushi'rasatug'i'n ha'm bir danadan sati'latug'i'n wo'nim boli'p tabi'ladi'. Bul tan'qalarli'q a'jayi'p gu'ller gollandiyali'q dizayner Piter Van de Verkennin' ideyasi' menen jarati'lg'an.

Bir dana ayqulaq ren'li roza gu'ldin' bahasi' 20 dollar turadi'. Bunday a'jayi'p gu'ldi sati'p ali'wshi'lardi'n' sani' da az yemes. Ayqulaq ren' roza gu'lden keyin gu'l wo'siriwshiler basqa gu'llerdi de ha'r qi'yli'

ren'li yetip wo'zgartip ko'beytiwge ha'reket yetip basladi'. Yendi ayqulaq ren'li lalagu'l, liliya ha'm basqa da gu'llerdi ushi'rati'wg'a boladi'.

Da'slep Piter Van de Verken gu'llerdin' gu'l japi'raqlari'na boyaw sebiwge ha'reket yetip ko'redi, biraq ali'ng'an na'tiyje tez arada joq boli'p, roza gu'ldin' wo'zi quwrap qaladi'. Aradan yari'm ji'l wo'tkennen keyin dizayner optimal varianti'n tabadi'. Ayqulaq ren'li roza gu'ldi jarati'w ushi'n tek Vedell sorti' g'ana tuwri' kelip, gollandiya roza gu'linin' boyi' 60 — 100 santimetrge jetken waqti'nda ali'nadi'. Gu'lleri keminde 13 sm ashi'lg'an boli'wi' kerek. Paqali' uzi'ni'na tilinip, arnawli' boyawlarg'a iye yeritpege sali'p qoyi'ladi'. Suwdi' sori'p ali'w processinde gu'ljapi'raqlari' a'jayi'p ha'm go'zzal ren'lerge boyaladi'.

Roza gu'ldin' Paskali sorti'.

Roza gu'ldin' Mirandi sorti'.

- Paskali gibridd sortli' tu'binin' wo'siwi wortasha na'zik, shaqalari'nda ju'da' gu'li ko'p boladi'. Japi'raqlari' aqshi'l ko'k, shaqalari'nda tikenleri wonsha ko'p yemes.
- Gu'lleri ju'da' shi'rayli', g'umshalari' iri aq ren', wo'siw sharayati'na qaray, ashi'q ati'zlarda gu'lleri mayda, al teplicalarda yeki yese u'lken boladi'.

Mirandi — gibriddli sorti' yen' ko'p tarqalg'an tu'rlerden boli'p, qaralti'm toyg'i'n qi'zi'l ren'ge iye. Gu'li wo'tkir xosh iyisli, ko'p japi'raqli' 50 shekem. Tu'bi wortasha u'lkenlikte, shaqalari'nda da wortasha mayda tikenleri boladi'.

Roza gu'ldin' Gojar sorti'.

Gu'lleri ko'p japi'raqli', diametri 12 sm, yeki ren'li japi'raqlari'ni'n' joqari'si' qi'zi'l, to'meni aqshi'l.

Senpoliya yamasa uzambar fialkasi' — ma'n'gi jasi'l paqalsi'z wo'simlik. Japi'raqlari' diametri 20 — 30 santimetrli japi'raq rozetkasi'na ji'ynalg'an. Gu'lleri a'piwayi' ha'm tu'kli boli'p, diametri 2—3 sm, ren'i-aq, qi'zg'i'sh, aspan ko'k, qi'zi'l, sari'. Senpoliyani'n' bir neshe mi'n' sortlari' bar. Ximerlar dep atalatug'i'n tu'rlerinde gu'lleri yeki ren'de boli'p, spiral formasi'nda jaylasadi'. Ji'l dawami'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Dernovaya ha'm japi'raqli' topi'raq, torf, shirindili, qumli' topi'raq (2:1:3:1:1), rH 5,5—6,0.

Suwg'ari'w. Turaqli' tu'rde suwg'ari'ladi' biraq joqari' i'zg'arli'qti' qa'lemeydi.

Azi'qlandi'ri'w. Ba'ha'r ha'm jazda ayi'na yeki ma'rtebe gu'ller ushi'n arnalg'an to'ginnin' yari'm dozasi' menen azi'qlandi'ri'ladi'.

Ko'beyiwi. Japi'raqli' qa'lemsheleri menen ko'beytilei.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 2 ji'lda bir ma'rte pa's boyli' gu'l tu'beklerge ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Senpoliya wo'simligi suw bu'rkiwdi qa'lemeydi, ha'tteki ju'da' i'ssi' ku'nleride.

Tulipa (hybrid)

Tyulpan — ko'p ji'lli'q pi'yazshali' wo'simlik. Wo'siwshi bo'limi ha'm tami'ri' bir ji'lli'q. Japi'rag'i' jasi'l, ku'l ren' jasi'l ha'm ha'tteki qon'i'r si'ya tu'r boladi'. Gu'lleri ha'r qi'yli' ren'de-aq, sari', qi'zi'l, derlik qara ren'degi si'ya tu'r, iri, uzi'nli'g'i' 12 sm, diametri 3—10 sm, a'piwayi' ha'm tu'kli boladi'. Gu'linin' formasi' bokal-sharshar ta'rizli, qon'i'raw si'yaqli' boladi'. Pi'yazshasi' do'n'gelek boli'p, 2—5 qabi'qtan turadi'. U'y jag'dayi'nda kelte boyli' yerte gu'llewshi sortlari' wo'siriledi. Gu'llewi woti'rg'i'zi'lg'an waqti'na baylani'sli' boladi'.

Topi'rag'i'. Torf, da'rya qumlari' ha'm opilkali' topi'raq (1:1:1).

Suwg'ari'w. Wo'siw ha'm gu'llew da'wirinde topi'rag'i' barqulla i'g'alli' boli'wi' kerek. ***Azi'qlandi'ri'w.*** Wo'siw ha'm gu'llew da'wirinde ayi'na yeki ma'rtebe kompleksli mineral to'ginler menen azi'qlandi'ri'ladi'.

Ko'beyiwi. Pi'yazshalari' menen ko'beytilei. Yeger tuqi'm menen ko'beytilse, 4—5 ji'ldan gu'lleydi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Sentyabr ha'm oktyabr aylari'nda pi'yazshalari' gu'l tu'beklerge woti'rg'i'zi'ladi'. Wolardi' ti'g'i'z ha'm bir-birine tiygizbey jaylasti'ri'w kerek. Gu'llep, japi'raqlari' quwrag'annan keyin, pi'yazshalari' gu'l tu'bekten ali'ni'p, ati'zg'a ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'. Bulardi' keyin qaytadan woti'rg'i'zi'wg'a bolmaydi'.

Yeskertiw. Yegerde tyulpan qaran'g'i' ha'm 5 gradustag'i' jayda saqlansa, woni'n' ti'ni'shli'q da'wiri 1,5 aydan 2,5 ayg'a sozi'ladi'. Wo'simsheleri 4—5 santimetrge jetkende ji'lli' jerge shi'g'ari'li'p, 19—20 °C temperaturada i'si'tqi'sh u'skenelerden uzaqta saqlanadi'. Gu'l g'umshalari' ren'ge boyala baslag'anda temperatura 15 °C qa to'menletiliwi kerek.

Ch.indicum (hybrid)

Xrizantemani'n' bir ji'lli'q ha'm ko'p ji'lli'q tu'rleri boli'p, yari'm puta tu'rinde ushi'rasadi'. Jalan'ash paqalli', japi'raqlari' ha'r qi'yli' formada a'piwayi', pu'tin, tisli, tarmaqlang'an boli'p, ha'r qi'yli' u'lkenlikte 5 — 10 sm boladi'. Ren'i ku'l ren' jasi'l. Gu'l toplami' sebet si'yaqli', shetindegi gu'lleri tilshe formada ha'r qi'yli' ren'de boladi'. Wortadag'i' gu'lleri naysha si'yaqli' sari' ren'li boladi'. Avgust ayi'nan noyabr ayi'na shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Qumshan' topi'raq, kompost, torfli' topi'raq. Shor topi'raqqa woti'rg'i'zi'wg'a bolmaydi'.

Suwg'ari'w. Topi'raqti'n' kewip ketiwinde, ha'dden ti's i'zg'arlani'wi'nada jol qoymaw kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ha'r ha'ptede kompleksli mineral to'ginler menen azi'qlandi'ri'ladi'.

Ko'beyiwi. Tu'bin bo'liw, qa'lemshe ha'm tuqi'm menen ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Jas wo'simlikleri ha'r ji'li' ha'm za'ru'r bolg'anda u'lken jastag'i'lari' da ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'. Bir ji'lli'q wo'simlik retinde de wo'siriwge boladi'.

Yeskertiw. Gu'llegennen keyin gu'l tu'bekti 3 °C temperaturadag'i' jayg'a qoyi'w kerek.

E. crista-gallii

Eritrina — ma'n'gi jasi'l yamasa japi'rag'i'n tu'siriwshi yari'm puta wo'simlik. Biyikligi 2,5—3 metrlik puta. Gu'lleri toyg'i'n qi'zi'l boli'p, tu'rlerine qaray may-sentyabr aylari' arali'g'i'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Batpaqli' dernovaya topi'raq. Shirindili ha'm qum topi'raq (1:1:0,5).

Suwg'ari'w. Vegetaciya da'wirinde ko'p suwg'ari'li'p, japi'raqlari'n tu'sirgennen keyin suwg'ari'wdi' toqtati'w kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Aprel ha'm sentyabr aylari'nda ha'r yeki ha'pteden mineral to'ginler menen azi'qlandi'ri'ladi'.

Ko'beyiwi. Tuqi'm menen ko'beytilei.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ba'ha'rde bu'rtikleri isingen waqi'tta ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Kesiw. Gu'zde, japi'raqlari' tu'skennen keyin, shaqalari' 15—20 sm yetip kesiledi.

Yeskertiw. Ma'n'gi jasi'l tu'rleri qi'sta i'zgar topi'raqta saqlanadi'.

III BAP. SHI'RAYLI' JAPIRAQLI' WO'SIMLIKLER

Aglaonema — Aglaonema

Bul wo'simliktin' shi'rayli', uzi'nsha-lancet si'yaqli' japi'raqlari', gu'mis-jasi'l ren'li daqlarg'a ha'm si'zi'qlarg'a iye. Miywesi qi'zi'l ren'li jemis, 6—8 ayda pisedi.

Topi'rag'i'. Jen'il, i'g'alli'qti' jaqsi' wo'tkeriwshi' topi'raq boli'wi' kerek.

Suwg'ari'w. Jaz ma'wsiminde tez-tez, qi'sta azi'raq suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Mart ayi'nan sentyabrge shekem ayi'na yeki ma'rtebe gu'llerge arnalgan to'ginler beriledi.

Ko'beyiwi. Tu'bin bo'liw, ushqi' ta'repindegi qa'lemsheleri ha'm tuqi'mi' menen ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Da'slepki 5 ji'lda ha'r ji'li', keyin 5 ji'ldan bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw: 1. Yeger japi'rag'i' burali'p ha'm tu'sip qalsa, demek hawasi' ha'dden ti'sqari' qurg'aq ha'm suwi'q yekenliginen derek beredi.

2. Bul wo'simliktin' miywesi za'ha'rli sonday-aq, wo'simliktin' wo'zinde de terige ta'sir yetiwshi zatlari' boladi'.

Ma'n'gi jasi'l sho'p deneli wo'simlik, shi'rmati'li'p wo'siwshi. Ko'pshilik tu'rlerinde iyne ta'rizli japi'raq boli'p, wol tiykari'nan tu'r wo'zgergen paqal yesaplanadi'.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili, qumli', (2:1:1:1).

Suwg'ari'w. Jazda tez-tez, qi'sta az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ayi'na 2 ma'rtebe kompleksli to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Tu'bin bo'liw, qa'lemshe ha'm tuqi'mi' menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde aktiv wo'siwden aldi'n, ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Jaqti'li'q jetispese, i'g'alli'q ha'm hawa ha'dden ti'sqari' qurg'aq bolsa japi'raqlari' sarg'ayadi' ha'm tu'sip qaladi'.

A.elatior

Paqalsi'z ma'n'gi jasi'l wo'simlik. Gu'lleri woti'rmali', qon'i'r-si'ya ren'li gu'l japi'raqlarg'a iye. U'y jag'dayi'nda siyrek gu'lleydi.

Topi'rag'i'. I'layli'-aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili, qumli' (2:1:1:0,5).

Suwg'ari'w. Ji'ldi'n' i'ssi' waqi'tlari' ta'rtip penen, al, qi'sta suwg'ari'wdi' azayti'w kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Mart ayi'nan avgust ayi'na shekem, ji'ldi'n' ha'r ayi'nda toli'q mineral to'ginler beriledi.

Ko'beyiwi. Yerte ba'ha'rde tami'r paqallari'n bo'liw arqali' ko'beytilei.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ko'shirip woti'rg'i'zi'wg'a shi'damsi'z.

Yeskertiw. Yeger wo'simlik japi'rag'i'n tu'sirse suwg'ari'wdi' azayti'w kerek. Yeger japi'rag'i'ni'n' ushlari'nda qon'i'r daqlar payda bolsa, ku'n nuri'nan uzaqlasti'ri'w kerek.

A.squarrosa

Wonsha biyik yemes puta deneli wo'simlik boli'p, japi'raqlari' sarg'i'sh- jasi'l gu'mis ren'li tami'rshalarg'a iye. Masaq si'yaqli' top gu'lleri sarg'i'sh-alti'n ren'li boli'p keledi. Jaz ma'wsiminin' aqi'ri'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Gewek wortali'q: japi'raqli', aji'ri'qli', torfli', shirindili, qumli' topi'raq (4:1:1:1:1).

Suwg'ari'w. Ma'wsim dawami'nda belgilengen mug'darda, al qi's aylari'nda suwg'ari'wdi' bir qansha azayti'w kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Ha'r 2 ha'pteden toli'q mineral to'ginler beriledi.

Ko'beyiwi. Paqaldi'n' joqarg'i' bo'liminen qa'lemshe ali'nadi', u'lken japi'raqlari' ha'm jan'a pisip jetilisken tuqi'mlari' arqali' ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'r ma'wsiminde ko'shirip wo'tkeriw a'melge asi'ri'ladi'. Ko'shirip wo'tkeriw waqti'nda ayi'ri'm shaqalari' kesip taslanadi'.

Yeskertiw. Yeger hawa qurg'aq yamasa temperatura to'men bolsa wo'simlik japi'raqlari'n tu'siredi.

W.filifera

Haqi'yqi'y ku'shli wo'siwshi palma. U'lken jastag'i' palmalarda to'mengi bo'liminin' bag'anasi' sabaqsha menen, joqarg'i' ta'repi ushi' qayri'lg'an yeski quwrap qalg'an japi'raqlar menen qaplanadi'. Baldag'i' ku'shli, to'mengi ta'repi qayri'lg'an boli'p keledi. Japi'raqlari' iri, japi'raq alaqani'ni'n' yari'mi'na shekem barmaq si'yaqli' tilkiqlengen. Bul wo'simlikte ji'l dawami'nda 10—15 jan'a japi'raqlar payda boli'p, wolar 3—4 ji'l tirishilik yetedi. Sipse bas top gu'lleri 3 metrge shekem jetedi. Gu'li xosh iyisli, kremsi'yaqli' aqshi'l renli boli'p keledi.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' i'layli', qumli' topi'raq (2:1:1).

Suwg'ari'w. Jaz ma'wsiminde (aprel-sentyabr) tez-tez suwg'ari'ladi', al qi'sta suwg'ari'w azayti'ladi', biraq topi'raqti'n' kewip ketiwine jol qoykaw kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Toli'q wo'siw da'wirinde mineral to'ginler ayi'na bir ma'rtebe beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' 35 °C temperaturada ayna asti'na qoyi'p ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 3-ji'lg'a shekem ha'r ji'li', al keyin ha'r 3 ji'l da bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. U'y jag'dayi'nda 8—10 ji'lg'a shekem wo'siriwge boladi'.

D.maculata

Sho'p deneli wo'simlik, japi'raqlari'nda daqlari' boli'p, daqlari'ni'n' u'lkenligi, jayi'li'p jaylasi'wi' ha'm ren'i menen keskin ayi'ri'li'p turadi'. U'lken jastag'i' diffenbachia biyikligi 2 metrge shekem boli'p keledi, biraq to'mengi japi'raqlari' u'y jag'dayi'nda tu'sip qaladi'.

Topi'rag'i'. Shirindili, japi'raqli' topi'raq, torf qum (1:2:2:0,5).

Suwg'ari'w. Suwdi'n' qurami'nda ha'k bolmawi' kerek, wortasha jag'dayda suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ayi'na 2 ma'rte kompleksli to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Paqali'ni'n' joqarg'i' bo'liminen qa'lemshe arqali' ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Jas wo'simlikleri ha'r ji'li' ba'ha'rde, al u'lken jastag'i'lari' yeki ji'ldan bir ko'terip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Hawa qurg'aq ha'm ju'da' to'men temperatura bolsa, wo'simliktin' japi'raqlari' wo'ledi.

Zebrina sp.

Ko'p ji'lli'q sho'p deneli wo'simlik boli'p, ko'pshilik adamlar woni' tradeskanciya menen almasti'radi'. Japi'ragi' uzi'n 5—6 sm, ji'lti'r, jasi'l si'zi'qshalari' bar, to'mengi ta'repi ku'l ren'li. Gu'lleri mayda, ashi'q qi'zi'l. Ba'ha'rde ha'm jazda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' topi'raq, shirindili, qumli' (1:1:1). Topi'rag'i' kislotali' boli'p, rH-5—5,5.

Suwg'ari'w. Ji'ldi'n' i'ssi' waqi'tlari' ta'rtip penen, al qi'sta suwg'ari'wdi' azayti'w kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ha'ptesine 2 ma'rte kompleksli to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Paqali'ni'n' joqarg'i' bo'liminen ali'ng'an qa'lemshe arqali' i'zg'ar wortali'qta yamasa suwda ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ko'terip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Wo'simlikti ha'r ji'li' jan'alap turi'w talap yetiledi, sebebi paqali' sozi'li'p, tiykari' japi'raqsi'z boli'p qaladi'.

C.beumei.

Sho'p deneli wo'simlik biyikligi 30—40 sm, ala-shubar japi'raqlari' qon'i'r yamasa qi'zi'l jasi'l nag'i'slarg'a iye. Gu'lleri mayda ko'k, uzi'nsha top gu'lge ji'ynalg'an. Ba'ha'r ha'm jazda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' ha'm aji'ri'qli' topi'raq, torf, qumli' (1:1:1:1).

Suwg'ari'w. Qi's ma'wsiminde az suwg'ari'ladi' basqa waqi'tta ko'p suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Ba'ha'r ha'm jazda ha'ptesine bir ma'rtebe toli'q mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Qa'lemshe ha'm tuqi'm menen.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Kesiw. Jaqsi' shaqalani'p wo'siwi ushi'n jas shaqalari'n kesiw kerek.

Yeskertiw. Koleustin' japi'raqlari'ni'n' ha'r qi'yli' nag'i'sli'g'i'na ten' keletug'i'n wo'simlik joq.

C.limon

Ma'n'gi jasi'l wo'simlik, biyikligi 1 — 1,5 metr boli'p ha'r qi'yli' forma beriwege beyim boladi'. U'y jag'dayi'nda pa's boyli' tu'rleri wo'siriledi. Jaqsi' ta'rbiya berilse 3 — 4 ji'ldan gu'llep miywe beredi. Miywesi gu'zde pisedi.

Topi'rag'i'. Shirindili, aji'ri'qli' topi'raq ha'm qumli' topi'raq (2:1:1).

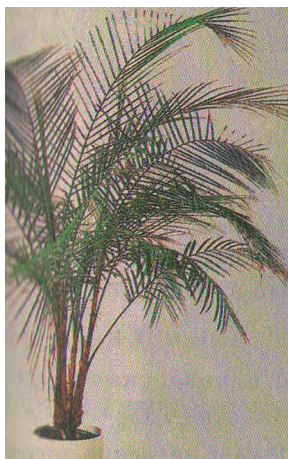
Suwg'ari'w. Jazda ko'birek suwg'ari'ladi' qi'sta az suwg'ari'ladi'. Suwdi'n' toplani'p qali'wi'na jol qoymaw kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'sip rawajlani'w da'wirinde yeki ha'ptede bir ma'rtebe kompleksli mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Ba'ha'rde qa'lemshe arqali' ko'beytileadi, qa'lemshe bir ji'lli'q shaqalardan ali'ni'wi' kerek.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 5 — 6 ji'lg'a shekem ha'r ji'li', keyin 3 — 4—ji'lda 1 ma'rtebe ko'shirilip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Wo'simlik wo'zinen glicinin zati'n bo'lip shi'g'aradi'. Limon sherbeti (sok) vitaminge bay boli'p, i'ssi'li'qti' tu'siriw qa'siyetine iye.

L.weddellianum.

Litokariumni'n' Ueddella — kishkene palma tu'ri u'y jag'dayi'nda wo'siriledi, boyi' 2 metrden aspaydi'. Japi'raqlari' pa'r si'yaqli', ko'p bo'leklerden turi'p, uzi'nli'g'i' 1 metrge shekem jetedi. Gu'lleri mayda aqshi'l sari', u'y jag'dayi'nda derlik gu'llemeydi.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili, qumli' (2:1:1:1).

Suwg'ari'w. Jazda ko'p suwg'ari'ladi'. Hawa ha'm topi'rag'i' joqari' da'rejede i'g'alli' boli'wi' kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Ayi'na bir ma'rtebe toli'q mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Teplicada turaqli' 25—30 °C temperaturada tuqi'mi' menen ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 3—4-ji'lda bir ma'rtebe (mart-aprel) ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Yeger wo'z waqti'nda suwg'ari'lmasa japi'raqlari' sarg'ayadi'.

M.leuconeura.

Maranta wo'simliginin' biyikligi 20 — 25 sm boli'p, japi'rag'i' toyg'i'n-jasi'l ha'm qi'zg'i'sh-qon'i'r ren'li maqpal si'yaqli' yamasa si'zi'qli' nag'i'slar menen qaplang'an. Gu'lleri mayda, aq yamasa ko'k ren'li boli'p keledi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' ha'm shirindili topi'raq, torf (1:1:1).

Suwg'ari'w. Wo'sip rawajlani'w da'wirinde (ba'ha'r ha'm jazda) ko'birek suwg'ari'w kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Ji'ldi'n' ji'lli' waqti'nda ha'r 2 ha'ptede gu'lge arnalg'an to'gindi ko'rsetilgen mug'dardan yeki yese az beriledi.

Ko'beyiwi. Ko'shirip woti'rg'i'zi'w waqti'nda tu'bi bo'lip woti'rg'i'zi'ladi'. Qa'lemshe arqali' da ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ba'ha'rde yeki ji'ldan keyin ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Ju'da' joqari' jaqti'li'qta japi'raqlari'ni'n' ren'i wo'zgeredi.

M.deliciosa

Biyikligi 6 m ge shekem jetetug'i'n ku'shli ag'ashlang'an paqalli' lian tu'rindagi wo'simlik. Japi'raq sabaqshasi'ni'n' tiykari'nan hawa tami'rlari' wo'sip shi'g'adi'. Topi'raqqa jetkennen son' massali'q tu'rde tami'r payda yetedi. Japi'rag'i'ni'n' diametri 1 metr, gu'lleri mayda, aq ren'li, sotag'a toplang'an. Gu'llegennen 10—12 aydan keyin si'ya tu'rdegi miywe payda yetedi. U'y jag'dayi'n da siyrek gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' topi'raq, torf, shirindili ha'm qumli' (4:2:1).

Suwg'ari'w. Turaqli' tu'rde, jazda ko'birek suwg'ari'ladi'. Gu'l tu'bektegi topi'raq aralaspasi' kewip ketpewi kerek. Yeger ha'dden ti'sqari' i'g'alli'q ko'p bolsa wo'simlik japi'rag'i'n tu'siredi.

Azi'qlandi'ri'w. Ku'shli wo'siw da'wirinde (mart-avgust) ayi'na yeki ma'rtebe gu'ller ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. 25—27°C tag'i' wortali'qta paqal qa'lemsheleri arqali' ko'beytileidi. Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Jas wo'simliklerdi ha'r ji'li', al u'lken jastag'i'lari' 3—4 ji'lda ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'. Wo'simlikke tayani'sh talap yetiledi.

Yeskertiw. Monsterani'n' miywesi jewge boladi', da'mi ananasqa uqsaydi'. Biraq, toli'q pispegen miywesi awi'z quwi'sli'g'i'n ku'ydiriwi mu'mkin soni'n' ushi'n abayli' boli'w kerek. Monsterani'n' to'mengi japi'raqlari' tu'sedi bul ta'biyiy jag'day, yeger japi'raqlari' tu'siwden aldi'n quwrasa bul hawani'n' ha'dden ti'sqari' qurg'aq ha'm qi'sta temperaturani'n' joqari' bolg'ani'nan derek beredi.

N.carolinae

Epifitli sho'p deneli wo'simlik. Japi'rag'i' aqshi'l-jasi'l, ji'lti'r, uzi'nli'g'i' 20—60 sm boli'p keledi. Bul wo'simliktin' ko'pshilik tu'rlerinde gu'llewden aldi'n japi'raqlari'ni'n' tiykari' qi'zaradi'. Gu'lleri ko'rimsiz, aqshi'l-sarg'i'sh ren'li boli'p, bassha si'yaqli' topgu'lge ji'ynalg'an. Bul wo'simlik tu'rlerine qaray jazda, qi'sta yamasa ba'ha'rde gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Ashg'i'lti'm boli'p, yel wo'simliginin' tami'ri', japi'raqli' topi'raq, shirindili, sfagnum moxi', torf ha'm qumli' (2:1:0,5:0,3:1:1) topi'raq ha'm paporotnik tami'ri'nan ha'm ag'ash ko'mirinen ibarat boli'wi' kerek. Qurami'nda arnawli' brom bolg'an wortali'q talap yetiledi.

Suwg'ari'w. Tek jumsaq suw talap yetiledi. Japi'raq tu'binde suw ha'm ha'dden ti'sqari' i'g'alli'q bolmawi' kerek.

Azi'qlandi'ri'w. 2 ha'ptede bir ma'rtebe qurami'nda bromi' bolg'an to'gin beriliwi kerek.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'r ma'wsiminde a'melge asi'ri'w kerek.

Yeskertiw. Bul wo'simliktin' japi'raq tu'bine siyrek jag'dayda suyi'q to'gin berilse boladi'. Bunnan keyin wog'an suw bu'rkiw kerek.

Rh.discolor

Reo sho'p deneli, qi'sqa paqalli' ha'm ku'shli tami'rli' wo'simlik. Japi'rag'i' yeki tu'rli ren'de boli'p, uzi'nli'g'i' 30 santimetrlik woti'rmali' japi'raq. Japi'rag'i' qi'rmi'zi' ren'li tu'rleride bar. Japi'raq tu'binen ayi'ri'm waqi'tlari' mayda aq ren'degi qayi'qsha payda boli'p turadi'. Jaz dawami'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Shirindili, japi'raqli' topi'raq, torf ha'm qumli' (1:1:1:1) topi'raq.

Suwg'ari'w. Jazda ko'p, al qi'sta az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde 1 ma'rtebe mineral to'gin ha'm 1 ma'rte organikali'q to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. 22—24 °C temperaturada shaqa qa'lemsheleleri arqali' ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'r ma'wsiminde a'melge asi'ri'w kerek.

Yeskertiw. Wo'simlik ku'shli samaldi' jaqti'rmaydi'.

T. albiflora Albovittata

Bul sho'p deneli, paqali' to'selip wo'siwshi wo'simlik boli'p, japi'rag'i'n da sarg'i'sh, aqshi'l yamasa qi'zg'i'sh si'zi'qlari' boladi'. Gu'llewi ju'da' siyrek jag'dayda boladi'. Ampel wo'simlik.

Topi'rag'i'. Japi'raqli', aji'ri'qli' ha'm shirindili topi'raq, qumli' (2:1:1:1) topi'raq.

Suwg'ari'w. Bul wo'simlik waqti'nda suwg'ari'wdi' talap yetedi, gu'l tu'bektegi topi'raq aralaspasi' ha'mme waqi't i'g'alli' boli'wi' kerek. Qi'sta suwg'ari'w toqtati'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Mart ayi'nan sentyabr ayi'na shekem ayi'na 2 ma'rtebe kompleksli mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Paqaldan ali'ng'an qa'lemshele iri qumli' wortali'qta yamasa suwg'a sali'p ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' yamasa 2 ji'lda bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Yeger jaqti'li'q jetispese, ala japi'raqlari' jasi'l ren'ge wo'zgeredi.

F.elastica

Fikus bul ma'n'gi ag'ash yamasa puta deneli wo'simlik. Fikusti'n' 200 den aslam tu'rleri ha'm sortlari' belgili boli'p, wolar japi'raqlari'ni'n' wo'lshemi, biyikligi ha'm formasi' boyi'nsha bir-birinen pari'q qi'ladi'. U'y jag'dayi'nda fikusti'n' biyikligi 2—2,5 metrden aspaydi'. Japi'raqlari' qali'n' yetli, ko'binese ji'lti'r; formalari' ju'rek ta'rizli, u'sh mu'yeshli, ma'yek ta'rizli boladi'; ren'i jasi'l ha'm ala; uzi'nli'g'i' 1,5—60 santimetr. Gu'lleri mayda, gu'ljapi'raqsi'z boli'p, a'njirdin' miywesine usag'an shar ta'rizli ken'eygen formadag'i' gu'l worni'nda jaylasqan. Fikusti'n' kauchukli, lirasi'yaqli', bengal ha'm t.b. tu'rleri ushi'rasadi'. Mayda japi'raqli' tu'rlerinen Bendjamin fikusi' ha'm woni'n' sortlari' ken' tarqalg'an. Fikusti'n' pa's boyli' tu'ri ju'da' qi'ziqli', sebebi wol, ha'r qi'yli' japi'raqli' ha'm wo'rmelep wo'siwshi wo'simlik boli'p keledi. Fikus wo'simligi u'y jag'dayi'nda siyrek gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Aji'riqli' ha'm torfli' topi'raq, shirindili qumli' (1:1:1:1) siltili topi'raq.

Suwg'ari'w. Mart ayi'nan sentyabr ayi'na shekem ko'p suwg'ari'lsa, qi'sta sheklenedi.

Azi'qlandi'ri'w. Yerte ba'ha'rden gu'zge shekem ayi'na 2 ma'rtebe gu'lge arnalg'an yamasa toli'q mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' ha'm qa'lemsheden ko'beytileidi. Qa'lemshesi tez tami'r payda yetiwi ushi'n temperatura 28—32°C boli'wi' kerek. Qa'lemshenin' tez tuti'p ketiwin ta'miyinlewde, su't si'yaqli' shireni joq yetiw ushi'n woni' bir neshe saat suwg'a sali'p qoyi'w kerek.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 4—5 ji'lg'a shekem ba'ha'rde ji'li'na bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'. U'lken jastag'i' fikuslardi' ko'shirip woti'rg'i'zbay, wolardi'n' topi'rag'i'n 5—7 sm biyikliktegi bo'limin wo'zgertip tursa boladi'.

Kesiw. Fikusti'n' biyik boli'p wo'siwshi tu'rlerine forma beriw ushi'n wo'siw tochkasi' kesip turi'ladi' ha'm 3—4 ji'ldan shaqalari' kesilip forma beriledi. Quwrap qalg'an ha'm zi'yanlang'an shaqalari'n kesip taslaw kerek.

Ch.comosum

Ko'p ji'lli'q sho'p deneli wo'simlik, japi'rag'i' sari'-jasi'l yamasa ha'r qi'yli' ren'li boli'p uzi'nli'g'i' 30—40 sm, tami'r tu'binde jaylasadi'. Uzi'n gu'l ayaqlari'nda da'slep gu'lleri payda boladi', keyin ju'da' kishkene japi'raqshalari' ha'm tami'rlari' payda boladi'. Wol ampel wo'simlik si'pati'nda paydalani'ladi'.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, qum (3:1:1).

Suwg'ari'w. Ko'p ha'm tez-tez suwg'ari'li'p qi'sta ha'ptesine bir ma'rtebe suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Jaz ma'wsiminde toli'q mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Ko'shirip woti'rg'i'zi'w waqti'nda u'lken jastag'i' wo'simlik tu'bi ayi'ri'm bo'leklerge aji'rati'ladi' ha'm ha'r bir bo'lek gu'l tu'bekke yegiledi. Gu'l baldaqlari'nda payda bolg'an kishkene tu'plerden tami'r payda yetip ko'beytiwge de boladi'.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Yeger azi'q zatlar yamasa suw jetispese, japi'raqlari'ni'n ushlari' qon'i'r ren'ge aylanadi'.

C.alternifolius

Ma'n'gi jasi'l sho'p deneli wo'simlik boli'p, suw wortali'g'i'nda ha'm batpaqli'qlarda wo'sip biyikligi 1,7 m ge shekem jetedi. Paqali' tik turi'wshi', ushi' jin'ishke uzi'n japi'raq penen tamamlanadi', gu'lleri mayda ko'rimsiz masaq topgu'lge ji'ynalg'an.

Topi'rag'i'. Shirindili, torf, japi'raqli' topi'raq, qum (4:2:1:1). Topi'raq strukturasin jaqsi'law ushi'n azg'ana mug'darda keramzit qosi'w kerek.

Suwg'ari'w. Turaqli' tu'rde suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Qi's ma'wsiminen basqa waqi'tlari' ayi'na 2 ma'rtebe gu'llerge arnalg'an suyi'ti'ri'lg'an mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Tu'plerin bo'liw ha'm ushq'i' paqallari'nan qa'lemshe tayarlaw arqali', sonday-aq, tuqi'mlari' menen ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' yamasa yeki ji'ldan bir ma'rtebe ko'shirilip woti'rg'i'zi'ladi'. Yeger wo'simlik ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'lmag'an bolsa, gu'l tu'bekke az mug'darda taza topi'raq sali'w kerek.

Yeskertiw. Gu'l tu'bektegi wo'simlikti suwi' bar i'di'sqa sali'p qoyi'w kerek. Qi's ma'wsiminde yeger temperatura 18 °C joqari' bolmasa gu'l tu'bek suwdan ali'p qoyi'ladi'.

S.arboricola

Ma'n'gi jasi'l wo'simlik japi'raqlari' quramali' sawsaq si'yaqli' uzi'n japi'raq baldag'i'nda jaylasqan, gu'lleri aq sayaman si'yaqli' sipse topgu'l.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili torf (2:1:1:1). Tayar topi'raqlardan paydalani'wg'a boladi'.

Suwg'ari'w. Wortasha mug'darda suwg'ari'ladi', qi's ma'wsiminde suwg'ari'w toqtati'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ayi'na yeki ma'rtebe gu'ller ushi'n arnalg'an suyi'lti'ri'lg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Qa'lemshe ha'm tuqi'm menen.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Yeki ji'l'da bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Yeger azi'q zat jetispese wo'simlik wo'siwin toqtatadi'.

Agava — Agave

A.attenuata

Agava wortali'qti' tan'lamaytug'i'n wo'simlik boli'p, juwan japi'raqli', ayi'ri'm tu'rlerinin' japi'rag'i'nda tikenleri boladi'. Japi'raqlari'ni'n' ren'i jasi'l, ha'r qi'yli' si'zi'qshali' boladi'.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili, qumli' (2:1:1:0,5).

Suwg'ari'w. Ji'ldi'n i'ssi' waqi'tlari' bir tegis suwg'ari'lsa, qi's ma'wsiminde ju'da' az mug'darda suwg'ari'ladi'. Suw bu'rkiw sha'rt yemes.

Azi'qlandi'ri'w. Ayi'na bir ma'rtebe. Yeger suw ha'm to'gin arti'qsha berilse, wo'simliktin' rawajlani'wi'na keru ta'sir yetedi.

Ko'beyiwi. Qaptal shaqasi'nan ha'm tuqi'mi' menen ko'beytilei.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Yeger za'ru'r bolsa.

Yeskertiw. 10 — 25 ji'lda bir ma'rte gu'lleydi, son' wo'simlik nabi't boladi'.

A.arborescens

A.aristata

Shi'rayli' japi'raqli' sukkulent wo'simlik, yetli, tikenli japi'rag'i' boladi'. Woni'n' ko'pshilik tu'rleri u'y jag'dayi'nda gu'llemeydi.

Topi'rag'i'. Aji'riqli' ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili, qumli' (2:1:1:1).

Suwg'ari'w. Wo'siw da'wirinde ko'p suwg'ari'ladi', ti'ni'shli'q da'wiri ha'm qi's ma'wsiminde siyrek suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Jaz ma'wsiminde ayi'na bir ma'rtebe kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Qaptal wo'simsheleri qumli' ha'm torfli' (1:1) wortali'qta ko'beytileadi. Qa'lemshelerdi yegiwden aldi'n 1 — 2 ku'n dawami'nda qurg'ati'ladi'.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Za'ru'r jag'dayda ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yemlik qa'siyeti. Ag'ash si'yaqli' aloeni'n' japi'rag'i' bakteriocidlik qa'siyetke iye boli'p, ko'z keselligin yemlewde, bronxial astma, asqazan ha'm wonyeki barmaq ishek jara keselliklerin yemlewde ken' tu'rde qollani'ladi'. Aloeni'n' taza si'g'i'p ali'ng'an shiresi ku'yiklerdi yemlewde, teri keselliklerin ha'm irin'li jaralardi' yemlewde, sonday-aq, woni'n' sherbeti gastrit ha'm ish qati'w keselliklerin yemlewde paydalani'ladi'.

B.daigremontiana

U'y jag'dayi'nda bul wo'simliktin' yeki tu'ri wo'siriledi, bul yeki tu'rinde de paqal tik turi'wshi', qon'i'raw si'yaqli' si'ya ren'li gu'llerge iye. Degremona tu'rinin' japi'raqlari', qi'rli' yetli boli'p, al naysa gu'lli kallanxoe wo'simliginin' japi'raqlari' cilindr si'yaqli' qon'i'r daqlar menen qaplang'an.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' aji'ri'qli' topi'raq, iri qumli' (1:1:0,5).

Suwg'ari'w. Wortasha da'rejede, qi's ma'wsiminde siyrek suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Gu'llew da'wirinde gu'ller ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Japi'raq bu'rtiklari ha'm qa'lemshe menen.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Za'ru'r bolg'anda. Bul wo'simliktin' jas wo'simliklari dekorativlik qa'siyetke iye, sonli'qtan wolardi' qaytadan wo'siriw talap yetiledi.

Yeskertiw. Japi'raqlari'ni'n' shetlerinen ju'da' kishkene wo'simlik paqallari' ha'm 2—3 jup japi'raqli' tami'rshalardi' payda yetedi.

Orostachys sp.

Pa's boyli' sho'p deneli paqalsi'z wo'simlik, biyikligi 5—50 sm, japi'raqlari' mayda yetli, ushlari' tikenli boli'p keledi. Gu'lleri mayda aq yamasa qi'zg'i'sh, aqshi'l-jasi'l, aqshi'l-sari' yamasa sarg'i'sh-jasi'l boli'p, sipse bas topgu'l yamasa sawsaq masaq topgu'l. Ba'ha'rde gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Aji'riqli' ha'm japi'raqli' topi'raq, torf qumli' (1:1:1:1).

Suwg'ari'w. Jazda turaqli' tu'rde, qi'sta ayi'na bir ma'rte suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Intensiv wo'siw da'wirinde (aprel-sentyabr) ayi'na yeki ma'rtebe gu'ller ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Japi'raqli' qa'lemsheleleri menen.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Jas wo'simliklari' ba'ha'rde ha'r ji'li', al 3—4 ji'ldan keyin yeki ji'lda bir ma'rte ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Jaz ma'wsiminde wo'simlikti ashi'q wortali'qqa ko'shiriwge boladi'.

D.velascana

Paqalsi'z sho'p deneli wo'simlik, yetli qatti' japi'raqlari' agava wo'simliginin' japi'raqlari'na uqsaydi', shetleri ushqirli' wo'tkir. Gu'lleri qon'i'raw si'yaqli' aqshi'l-sari' yamasa sari' sipse bas topgu'l yamasa sawsaq masaq topgu'l. Fevral ayi'nan avgust ayi'na shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' ha'm aji'ri'qli' topi'raq qumli' (1:2:1), gerbishtin' maydalang'an untaqlari'n qosi'w kerek.

Suwg'ari'w. Jazda ko'p, qi'sta az mug'darda suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Vegetaciya da'wirinde ha'r ayda toli'q mineral to'ginler yamasa kaktus ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Yeski shaqalari'n bo'liw, qaptal shaqasi' ha'm tuqi'm menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Kesiw. Wo'simliktin' nabi't bolg'an bo'limlerin sistemali' tu'rde kesiw kerek.

Yeskertiw. Topi'raq qurg'aqshi'li'g'i'na shi'damli'.

K.blossfeldiana «Calypso»

Sho'p deneli wo'simlik biyikligi 40 — 45 sm. Japi'raqlari' jalpaq yamasa cilindr si'yaqli' a'piwayi' ha'm quramali'. Gu'lleri sari', aq, qi'zg'i'sh yamasa aqshi'l qi'zi'l ren'li boli'p, sayaman si'yaqli' topgu'l.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, qumli' (2:1:1).

Suwg'ari'w. Wo'siw da'wirinde turaqli' tu'rde, qi'sta az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Jaz ma'wsiminde ayi'na yeki ma'rtebe kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Japi'raq ha'm paqalli' qa'lemsheleleri menen.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Kalanxoeni'n' sherbeti medicinada jara keselliklerin ha'm ayaz keselliklerin yemlewdе paydalani'ladi'.

Mammillaria sp.

Wonsha u'lken yemes, dekorativlik qa'siyetki iye kaktus wo'simligi. Paqalli' sukkulent, paqali' shar si'yaqli' yamasa qi'sqa cilindr si'yaqli' diametri 10 sm. Qali'n' ti'g'i'z tikenler menen qaplang'an. Gu'lleri mayda paqali'ni'n' ushi'nda payda boladi', Ko'binese topar gu'l payda yetedi. Tu'rlerine baylani'sli' sari'-qi'zi'l yamasa aqshi'l ren'li boladi'. Gu'lleri ha'm qaptal shaqalari'n' jas wo'simlikler payda boladi'. Mart-aprel aylari'nda, ayi'ri'm tu'rleri jaz ma'wsimi dawami'nda gu'lleydi. Miywesi jemis si'yaqli' yekinshi ji'li' pisedi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' ha'm shirindili, topi'raq qum ha'm mramorli' taslar (1:1:0,5:0,1).

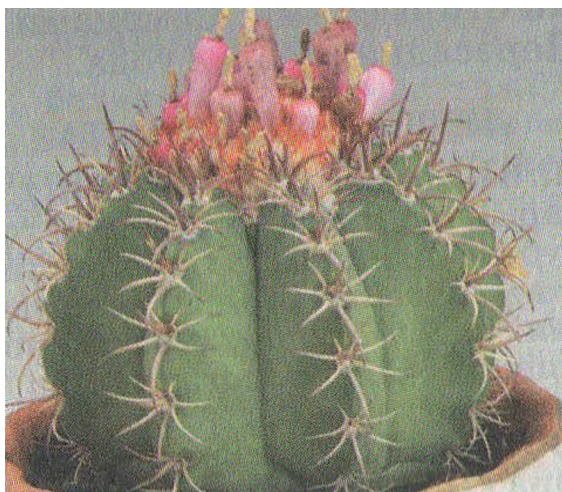
Suwg'ari'w. Jazda turaqli' tu'rde u'yde turg'an qurami'nda az mug'darda ha'k bolg'an suw menen suwg'ari'ladi'. Qi'sta salqi'n jerde tursa az suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Aprel ayi'nan sentyabr ayi'na shekem ayi'na yeki ma'rtebe kaktuslarg'a arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Qaptal tami'r shaqasi' ha'm tuqi'mi' menen ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ba'ha'rde wo'siw da'wirinen aldi'n, jas wo'simlikleri ha'r ji'li', u'lken jastag'i'lari' 2—3 ji'ldan bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Jaz ma'wsiminde bag'da wo'siriwge boladi'.

M.azureas

Paqalli' sukkulent. Paqalli' shar si'yaqli' yamasa cilindr si'yaqli' biyikligi 8 sm den 1 m ge shekem. Gu'li qi'zg'i'sh malina ren'li, miy-wesi qi'zg'i'sh yamasa aq. Iyun-avgust aylari'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' topi'raq qumli' ha'm iri tasli' topi'raq (2:1:0,5), pH 5—5,8.

Suwg'ari'w. Ba'ha'rde wo'siwden aldi'n suwg'ari'w worni'na suw bu'rkiw jumi'slari' ali'p bari'ladi'. Jaz ma'wsiminde wonsha ko'p suwg'ari'lmaydi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ayi'na bir ma'rtebe kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. 26—27 °C temperaturada tuqi'mi' menen ko'beytileidi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 2—3 ji'lda bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'. Ko'shirip woti'rg'i'zi'widi' jaqti'rmaydi'.

Yeskertiw. Bul kaktusti'n' tiykarg'i' wo'zgesheligi paqali'ni'n' ushi'nda mayda tikenler menen qaplang'an basli' qalpaqsha payda boli'p, wonda gu'lleri ha'm miyweleri de rawajlanadi'.

Opuntia sp.

Ko'p ji'lli'q yari'm puta wo'simligi. Gu'lleri sari'-qi'zi'l, aq ren'li. Ayi'ri'm tu'rlerinin' miywesin jewge boladi'. Iyun ha'm oktyabr aylari'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Wortasha azi'qli' i'layli' aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, shirindili qumli' az mug'darda ha'k boli'wi' kerek (5:2:1:2).

Suwg'ari'w. Jazda turaqli' tu'rde, qi'sta suwg'armasada boladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Ba'ha'r-jaz da'wirinde ha'r ayda kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Qa'lemshe ha'm tuqi'mi' menen ko'beytileli.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'l ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Jas shaqalari'nda rudiment japi'raqlari' boli'p, waqti' wo'tiwi menen wolar tu'sip qaladi'.

S.morganianum

Sho'p deneli yamasa to'selip wo'siwshi wo'simlik. Paqali' yetli, uzi'nli'g'i' 20 sm. Japi'rag'i' aspanko'k ren'li, geyde qi'zi'l ren'li boli'p ko'rinedi. Gu'lleri mayda aq, aqshi'l-qi'zg'i'sh yamasa qi'zi'l sayaman topgu'lge iye. Ji'l dawami'nda jaqsi' gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Jen'il, japi'raqli' ha'm aji'ri'qli' topi'raq, qumli' (1:1:1:1).

Suwg'ari'w. Jaz ma'wsiminde turaqli' tu'rde, al qi'sta ju'da' az mug'darda suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde (aprel-avgust) ayi'na bir ma'rtebe toli'q mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Ba'ha'rde qa'lemshe, japi'raq ha'm tuqi'mi' menen ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Asi'li'p turi'wshi' korzinkalarda ju'da' shi'rayli' ko'rinedi.

P.nivosa

Kishkene kaktuslar boli'p ju'da' jas waqti'nan baslap gu'lleydi. Paqali' shar si'yaqli' sari' tikenlerge iye. Gu'lleri sari', qi'zi'l, aqshi'l-sari' boli'p paqali'ni'n ushi'nda jaylasqan. Ba'ha'r ma'wsiminen jaz aylari'na shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. I'layli' aji'ri'qli' topi'raq ha'm qumli' topi'raq (3:1).

Suwg'ari'w. Jaz ma'wsiminde tez-tez suwg'ari'lsa qi's ma'wsiminde siyrek suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Jaz ma'wsiminde ayi'na 2 ma'rte kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi. Qi'slawdan aldi'n fosfor to'ginleri qosi'p beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' ha'm shaqalari' menen ko'beytilei.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'r ma'wsiminde.

Yeskertiw. Topi'rag'i' ha'dden ti's i'zg'ar bolsa paqali'ni'n tiykari' shiriy baslaydi'.

Setcreasea sp.

Ko'p ji'lli'q topi'raqti' jabi'wshi' sho'p deneli wo'simlik, biyikligi 50 sm ge shekem boladi'. Japi'rag'i' si'ya ren'li lancet si'yaqli' uzi'nli'g'i' 10—18 sm ha'm to'selip wo'siwshi shaqag'a iye. Gu'lleri aqshi'l-purpur, qi'zg'i'sh ren'li boli'p keledi. Jaz ma'wsimi dawami'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Jen'il , aji'ri'qli' topi'raq, shirindili ha'm qumli' topi'raq (1:1:1).

Suwg'ari'w. Jazda ko'p, qi'sta birgelki suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Aprel ayi'nan avgust ayi'na shekem ayi'na 2 ma'rte toli'q mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Qa'lemshe menen.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' a'melge asi'ri'ladi'.

Yeskertiw. Yeger japi'rag'i' purpur ren'in jog'alti'p jasi'l ren'li bolsa, demek wo'simlikke jaqti'li'q jetispegnliginen derek beredi.

«Golden hahnii»

Japi'raqli' sukkulent, ma'n'gi jasi'l wo'simlik boli'p, qi'li'sh si'yaqli' japi'rag'i'ni'n' uzi'nli'g'i' 120 sm, yeni 7 sm boli'p keledi. Ayi'ri'm tu'rleri nin' japi'raqlari'ni'n' shetleri alti'n si'yaqli' boli'p keledi. Gu'lleri aqshi'l-jasi'l yamasa aqshi'l-qi'zg'i'sh-si'ya ren'li, xosh iyisli top gu'lge iye. Gu'lleri keshte ha'm tu'nde ashi'ladi'. Ba'ha'r ha'm gu'z ma'wsimlerinde gu'lleydi. **Topi'rag'i'.** Aji'ri'qli', japi'raqli' topi'raq, qumli' topi'raq (2:2:1). Roza gu'l ushi'n arnalg'an tayar topi'raq paydalani'ladi'.

Suwg'ari'w. Tez-tez suwg'ari'lsa qi's ma'wsiminde ayi'na bir ma'rtebe suwg'ari'ladi' yamasa tek bu'rkiw kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ayi'na 1 ma'rte kompleksli mineral to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Ba'ha'r ma'wsiminde qa'lemshe ha'm tami'r paqali'n bo'liw arqali' ko'beytileli. Suwda tami'r shi'g'ari'wg'a boladi'. Japi'raqlari'n 6—8 sm uzi'nli'qta kesip, u'stingi ta'repine ag'ash ko'mirleri sebiledi, keyin qa'lemshe i'g'al qumg'a 20—22 °C temperaturada yegiledi. Yegilgen qa'lemshe bir ay dawami'nda turi'p, keyin kishi gu'l tu'beklerge woti'rg'i'zi'ladi', hawani'n joqari' da'rejedegi i'g'alli'g'i'n ha'm temperaturani'n' 18 °C to'men bolmawi'n ta'miyinlew kerek. Wo'simlik toli'q tami'r baylag'annan keyin u'lken gu'l tu'beklerge ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. 5 ji'lg'a shekem ha'r ji'li', keyin ha'r 2—3 ji'lda bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Yeger suw ha'dden ti's ko'p bolsa japi'raqlari' sarg'ayadi' ha'm tu'sip qaladi'.

Stapelia sp.

Stapeliya 4 qi'rlı' yetli-paqalli' wo'simlik. Gu'lleri bes juldi'zli' formada diametri 15 sm shekem boladi'. May ayi'ni'n' wortalari'nan baslap noyabr ayi'na shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli'-qumli' topi'raq boli'p, qurami'nda iri qum da'nesheleri boladi'. Qa'lemshelelerine ag'ashti'n' mayda kesindileri sali'nadi' (1:0,2:0,2:0,2).

Suwg'ari'w. Jazda turaqli' tu'rde suwg'ari'laldi' qi'sta derlik suwg'ari'lmaydi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ayi'na 1 ma'rtebe kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin menen azi'qlandi'ri'ladi'.

Ko'beyiwi. Tu'plerin bo'liw, tuqi'mi' arqali'.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' a'melge asi'ri'ladi'.

Yeskertiw. Gu'l tu'bekte suw uzaq waqi't turi'p qalmawi' kerek, sebebi tami'r shirip baslaydi'.

C.coccinea

Shi'rayli' japi'raqli' ko'p ji'lli'q wo'simlik. Japi'rag'i' qali'n', shetleri tegis jasi'l yamasa gu'mis ren'li, gu'lleri mayda siyrek tu'rde qi'zi'l aqshi'l yamasa qi'zg'i'sh ren'li boladi'. Ba'ha'r ha'm gu'z ma'wsimlerinde jaqsi' gu'lleydi, ayi'ri'm tu'rleri qi's ma'wsiminde de gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Jen'il aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, qumli' (1:1:1).

Suwg'ari'w. Wo'siw da'wirinde turaqli' tu'rde suwg'ari'lsa qi's ma'wsiminde siyreklew suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Ayi'na 1 ma'rtebe kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Japi'raqli' yamasa paqalli' qa'lemshele menen. Qa'lemshe menen mart-aprel aylari'nda ko'beytken jaqsi'.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r 2—3 ji'lda a'melge asi'ri'ladi'.

Yeskertiw. Bul wo'simliktin' ati' lati'n so'zinen crassus — (juwan) degendi bildiredi.

F.horridus

Iri shar si'yaqli' kaktus ko'k yamasa toyg'i'n jasi'l paqalg'a iye. Tikenleri 2—4 sm. Gu'lleri pur-pur, qi'zg'i'sh ren'li boli'p, sharshar si'yaqli' uzi'nli'g'i' 7 sm. Tek g'ana u'lken jastag'i' wo'simlikler gu'lleydi. Gu'llewi jazda wo'tedi.

Topi'rag'i'. Kaktuslar ushi'n arnalg'an topi'raqlar paydalani'ladi'.

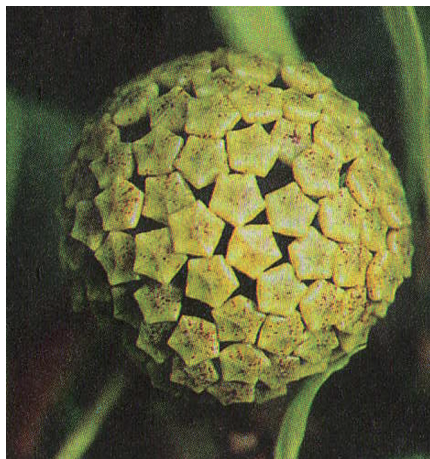
Suwg'ari'w. Aprel-sentyabr aylari'nda az-maz suwg'ari'lsa, gu'z ha'm qi'sta ju'da' siyrek suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Ayi'na bir ma'rtebe kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' arqali' ko'beytileadi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Yerte ba'ha'rde yeki ji'lda bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Jazda ati'zda wo'siriwge boladi', biraq jawi'n-shashi'nnan qorg'aw kerek.

Hoya sp.

Ken' tarqalg'an na'zik ha'm shi'rayli' gu'llewshi lian u'y wo'simligi boli'p yesaplanadi'. Bul wo'rmelewshi yamasa shi'rmati'li'wshi' wo'simlik, sukkulent japi'raqlarg'a iye. Ha'r qi'yli' japi'raqli' formalari' bar, gu'lleri sayaman topgu'l, qi'zg'i'sh-aq, xosh iyisli, juldi'z formada boli'p narisstin' xosh iyisine uqsaydi'. Gu'l japi'raqlari' bes juldi'zg'a uqsaydi'. Iyun-oktyabr ayi'na shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Japi'raqli' ha'm aji'ri'qli' topi'raq, shi'rindili, torf qum (1:1:1:1:1).

Suwg'ari'w. Aprel ayi'nan sentyabr ayi'na shekem turaqli' tu'rde, al qi'sta az suwg'ari'ladi'. Topi'rag'i' kewip ketpewi kerek.

Azi'qlandi'ri'w. Ayi'na 2 ma'rtebe toli'q mineral to'ginler mikroelementler menen beriledi.

Ko'beyiwi. Ba'ha'rde 3—4 jup japi'raqli' qa'lemsheleri qumg'a yegiledi ha'm suwg'a sali'p tami'r payda yetip yegiwge boladi'. Tuqi'mi menen de ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Jas wo'simlikleri ha'r ji'li' ko'shirip woti'rg'i'zi'li'p, 5 ji'lg'a jetkennen keyin u'sh ji'lda bir ma'rtebe ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi' .

Yeskertiw. Ma'wsimde bir neshe ma'rte gu'lleydi.

C.peruvianus f.monstrosa

Cereus — ag'ash deneli, puta si'yaqli' kaktuslardi' payda yetiwshi wo'simlik. Monstrozlar, taraqli' ha'm «skalisti'e» formadag'i' tu'rleri ushi'rasadi'. Paqallari' iri qabi'rg'ali', gu'lleri iri , birewden, aq siyrek tu'rde qi'zg'i'sh ha'm qi'zi'l boli'p, tu'nde ashi'ladi'. Miywesi jemis si'yaqli', qi'zi'l yamasa sari', ayi'ri'm tu'rlerin jewge boladi'. Iyun-avgust aylari'nda gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, iri da'rya qumli' topi'raq (1:1:1). Qurami'nda ha'k boli'wi' kerek.

Suwg'ari'w. Wo'siw da'wirinde az suwg'ari'ladi'. Qi'sta ha'm ti'ni'shli'q da'wirinde uluwma suwg'ari'lmaydi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ha'r ayda toli'q mineral to'ginler beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' ha'm qa'lemshe menen ko'beytileadi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'rde ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Cereustin' gu'li tek tu'nde ashi'ladi'.

Haworthia sp.

Japi'raqlari' toli'q yetli, ken' ko'p sanli' jasi'l yamasa aqshi'l daqlari' boli'p wo'rege ji'ynalg'an. Gu'lleri mayda masaq topgu'l. Qi's ma'wsiminde gu'lleydi.

Topi'rag'i'. I'layli' aji'ri'qli' ha'm japi'raqli' topi'raq, iri qumli', ag'ash ko'mirlerinen ibarat (1:1: 1/4:1/4).

Suwg'ari'w. Ba'ha'r ha'm jazda tez-tez suwg'ari'lsa qi's ma'wsiminde ayi'na 1—2 ma'rtebe suwg'ari'ladi'.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde ha'r ha'ptede kaktuslar ushi'n arnalg'an to'gin beriledi.

Ko'beyiwi. Tuqi'mi' menen.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Za'ru'r waqti'nda ko'shirip woti'rg'i'zi'ladi'.

Yeskertiw. Tami'r tu'bi japi'raqlari' to'mengi japi'raq qolti'g'i'nda rawajlanadi'.

Sho'p deneli toli'q qi'sqa paqalli' wo'simlik. Japi'rag'i'ni'n' uzi'nli'g'i' 15—30 sm. Gu'lleri qon'i'raw si'yaqli', sari', aqshi'l, aq yamasa aqshi'l-qi'zi'l ren'li. Tu'rlerine qaray qi's ma'wsiminen jaz ma'wsimine shekem gu'lleydi.

Topi'rag'i'. Kaktuslar ushi'n arnalg'an tayar to'gin yamasa ha'k qosi'lg'an japi'raqli' topi'raq boli'wi' kerek.

Suwg'ari'w. Tez-tez suwg'ari'ladi', qi's ma'wsiminde minimum da'rejege jetkeriledi.

Azi'qlandi'ri'w. Wo'siw da'wirinde (mart ayi'nan avgust ayi'na shekem) kaktuslarga arnalg'an to'ginler beriledi.

Ko'beyiwi. Qa'lemshesi, tami'r tu'bi japi'raqlari', tuqi'mi' ha'm japi'raqlari' menen ko'beytiledi.

Ko'shirip woti'rg'i'zi'w. Ha'r ji'li' ba'ha'r ma'wsiminde a'melge asi'ri'ladi'.

Yeskertiw. Qi's ma'wsiminde ha'dden ti'sqari' i'g'alli'q paqali'n shiritiwi mu'mkin.

IV BAP. FITODIZAYN TU'RLERI

Ko'klemzarlasti'ri'wda ha'm fitodizayn jarati'wda wo'simliklerdin' a'hmiyeti u'lken. Insandi' a'yyemgi zamanlardan berli tu'rli ko'rkem wo'simlikler du'nyasi' worap alg'an. A'yyemgi zamanlardan baslap-aq, adamlar wo'z a'tirapi'nda wo'siwshi jewge ha'm ko'p keselliklerge shi'pa bo'liwshi wo'simliklerdi qi'di'ri'p tabi'wg'a ha'reket qi'lg'an. Arxeologiyali'q qazi'lmalardan sol na'rse belgili, a'yyemgi du'nya xali'qlari' wo'simliklerden jew ushi'n, da'ri, dekorativli wo'simlikler si'pati'nda paydalang'an. Aziya, Evropa, Afrika ha'm Amerikadan tabi'lg'an ko'p qi'yalardag'i' su'wretler gu'llerdin' ha'm dekorativli wo'simliklerdin' go'zzalli'g'i'n bizin' da'wirimizge shekem jetkerip kelgen. Eran, Hindstan, Yaponiya, Worayli'q ha'm Shi'g'i's Amerika xali'qlari' a'yyem waqi'tlardan beri u'lken ha'm ashi'q gu'lli jabayi' wo'simliklerden, son-day-aq, da'rilik qa'siyetlerge iye bolg'an wo'simliklerden wo'z maqsetine jarasi'qli' paydalang'an. Bul wo'simlikler menen wolar wo'zleri jasag'an jerlerdi bezegen ha'm wolardi' medicinada qollang'an.

Xali'qti'n' jasaw jaylari'n abadanlasti'ri'wda tiykarg'i' faktorlardi'n' biri bul — jasi'l wo'simlikler boli'p yesaplanadi'. Estetikali'q zawi'qtan ti'sqari', wolar qala ha'm awi'llardi' tu'tin, isletilgen gaz, shan' ha'm basqalardan saqlawda ju'da' u'lken ha'm sanitar a'hmiyetke iye. Ko'pshilik wo'simlikler fitoncidlik (wo'simlikten shi'g'atug'i'n, bakteriyalardi' joq yetetug'in zatlar) qa'siyetine iye. Park, alleya ha'm bulvarlar — qala hawasi'n tazalawshi' wo'zine ta'n arteriya boli'p yesaplanadi'.

Respublikami'z g'a'rezsizliginen keyingi ji'llari' xalqi'mi'z qala, ko'she boylari'n ha'm u'y do'gereklerin gu'ller ha'm dekorativ wo'simlikler menen bezewge u'lken itibar qaratpaqta. A'sirese xali'qti'n' ma'deniy wori'nлари'nda fitodizayn jarati'w adamlardi'n' kewlin ko'teriwde u'lken a'hmiyetke iye. Usi'nday fitodizaynlerdin' ayi'ri'm tu'rlerin kerekli wori'nlarda paydalani'wg'a usi'ni's yetemiz.

RABATKALAR

18-su'wret. Ma'mleketlik ka'rxanalardi'n' do'geregini putali' dekorativ wo'simlikler menen bezew.

19-su'wret. Gu'lzarlardi' jarati'wda wolardi'n' biyikligine ha'm piramida formasi'nda boli'wi'na itibar beriw.

20-su'wret. Temir jol vokzali' ha'm avtovokzal do'gereklerinde qollani'latug'i'n bir qi'yli' tu'rdegi gu'llerden du'zilgen rabatka ko'rinishi.

21-su'wret. Ko'she boylari'n jaqti'landi'ri'wshi' u'skenelerdi gu'ller menen bezew.

BORDYURLAR

22-su'wret.

1. Qari'q ko'rinishidagi gu'l qatarlari' a'dette rabatkalardi'n' shetki bo'limine yegiledi;
2. Bordyurlar bir tu'rdegi yamasa ha'r qi'yli' ren'degi gu'llerden payda yetiledi.

PARTERLER

- ◆ Tuvri' geometriyali'q formag'a iye bolg'an ko'klemzarlasti'ri'lg'an maydanlar
- ◆ Wolardi' payda yetiwde sho'p ta'rizli wo'simliklerden paydalani'ladi'.
- ◆ Gu'lli wo'simliklerden basqa, gazonlar foni'nda shi'rayli' gu'lleytug'i'n putalar, dara pa's boyli' terekler yegiledi
Parter a'piwayi' maydansha yaki quramali' (jolaqshalar menen belgilengen) boli'wi' mu'mkin.

KLUMBALAR

Qandayda bir geometriyaliq formadagi' (do'n'gelek, u'sh, to'rt mu'yeshli, kvadrat, romba ha'm basqalar) gu'lzarlarga ayti'ladi'. Maydani' 2 — 3 m² tan 50 m² qa shekem, ko'pshilik jag'daylarda 10 — 15 m² boladi'. Yeginler tu'rlerine qaray wolar gu'lli, shi'rayli'-japi'raqli' ha'm gilem si'yaqli', aralas (gu'l gilem si'yaqli') boli'wi' mu'mkin. Gu'llerdin' jaylasti'ri'li'wi' boyi'nsha klumbalar jekke, ha'r qi'yli' (bir tu'rdegi gu'llerdin' ha'r qi'yli' sortlari' yamasa ha'r qi'yli' tu'rdegi gu'llerden) boladi'. Klumbalar qurami'ndagi' wo'simlikler jaylasti'ri'li'wi', biyikligi, gu'ller ha'm japi'raqlar ren'ine qaray bir-birinen pari'q qi'ladi'.

23-su'wret. Klumbalar tu'rlerinin' ko'rinisi:

- a) a'piwayi' klumbalar; b) quramali' klumbalar; v) ha'r qi'yli' tu'rdegi gu'llerden payda yetilgen klumba; g) arnawli' gul tu'beklerde payda yetilgen klumba.

DEM ALI'W WORI'NLARI'NDAG'I' FITODIZAYNLER

24-su'wret. Bul formada jarati'lg'an gu'lzarlar adamlardi'n' nerv sistemasi'ni'n' dem ali'wi'na ja'rdem beredi.

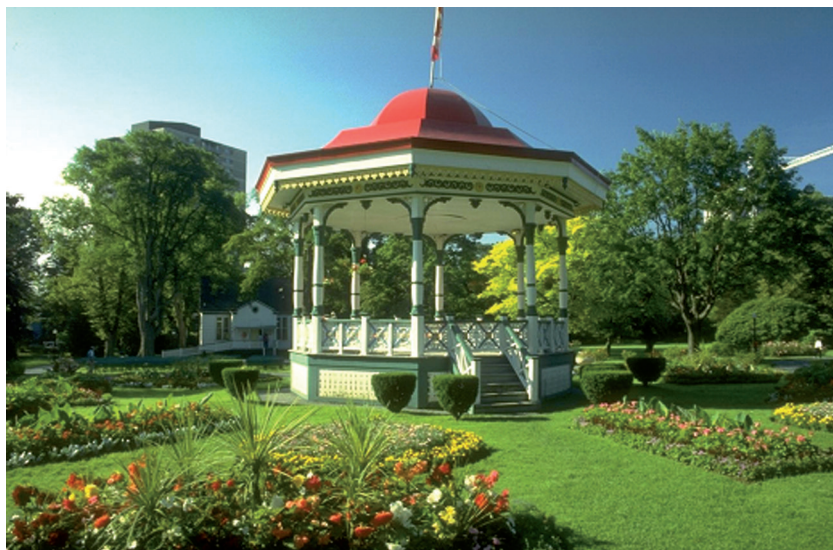
25-su'wret. Dem ali'w wori'nlari'ndagi' aralas fitodizayn ko'rinishi.

26-su'wret. Gilem formasi'ndagi' fitodizayn.

27-su'wret. Forma berip jaylasti'ri'lg'an gu'ller fitodizayni.

28-su'wret. Dem ali'w shertegi a'tirapi'ndag'i' fitodizayn.

29-su'wret. Dem ali'w bag'i'ndag'i' fitodizayn.

PAYDALANI'LG'AN A'DEBIYATLAR

1. Karimov И.А. O'zbekiston iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish yo'lida. T., O'zbekiston, 1995
2. O'zbekiston Respublikasining «Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi» to'g'risidagi qonuni. T., 1997
3. Abdurahmonov L.T. Gulchilik. (Ma'ruzatnamlari) T., 2000.
4. Bo'riev H.Ch., Abdurahmonov L.A., Djananbekova A.T. Gulchilik. T., «Mehnat», 1999.
5. Вакуленко В.В., Зайцева Е. Н., Клевинская Т.М. и др. Справочник цветовода. М., «Колос», 1996.
6. Джананбекова А.Т. Цветоводство (Текст лекции) Т., 2000.
7. Джон Мак-Брайт. Все лучшие комнатные растения. Москва, ЗАО «Фитон+», 2007.
8. Зиновева Н.Ф. Комнатное цветоводство. Т., «Мехнат», 1988.
9. Кияткин А.К., Зиновева Н.Ф., Краченко Л.К. и др. Цветы Узбекистана. Т., «Мехнат», 1978. с 45.
10. Комнатные растения. -Мн.: Хорвест, 2004. с 192.
11. А.А. Чувикова, С.П. Потапов, Е.Г. Черных, А.А. Коваль. Практикум по цветоводству. -М.: Колос, 1984. с 239.

Saytlar:

<http://www.gardenia.ru> Cveti' i cvetovodstvo.
<http://luzhok.ru/guide/ourpartners/art1088.html> Samayapolnaya
illyustrirovannayayenciklopediyarastenyi.
www.floriculture.ru Komnatnoe cvetovodstvo.
www.web.vrn.ru/irva Tradicionnoe komnatnoe cvetovodstvo.

Yeskertiw: Gu'llerdi wo'siriw ha'm wolarg'a ta'rbiya beriw boyi'nsha ken' tu'rdegi mag'luwmatti' to'mendegi adres boyi'nsha ali'wi'n'i'zg'a boladi'.

**No'kis qalasi', Qi'z ketken posyolkasi', Altin ko'l ko'shesi, 3-wo'tkel,
№7 u'y Tel.: 225-21-84; +99890 650-57-96.**

MAZMUNI'

So'z basi'	3
------------------	---

I bap. Wo'simliklerdi tan'law, wo'siriv ushi'n kerekli zatlardi' biliw ha'm wolardi' ko'beytiw haqqi'nda

1.1. Wo'simliklerdi qalay tan'lawg'aboladi'?	6
Wo'simliktin' si'rtqi' faktorlarga talabi'	7
Wo'simliklerdi tuqi'mnan ko'beytiw	13
Vegetativ ko'beytiw usi'llari'	13
Balkonlarda wo'siriletug'i'n wo'simlikler	17
Wo'simliktin' saqlaw jag'dayi'n tu'sindiriwshi belgiler, simvollar	19

II bap. Suli'w gu'llewshi wo'simlikler

Begoniya— Begonia	20
Brovalliya— Browallia	21
Vallota— Vallota	22
Gibiskus— Hibiscus	23
Kanna— Canna	26
Kliviya— Clivia	29
Knifofiya — Kniphofia	30
Leliya — Laelia	31
Liliya— Lilium	32
Miltoniya— Miltonia	33
Pankracium — Pancratium	34
Pelargoniya — Pelargonium	35
Primula — Primula	36
Miniatyurali'q qi'tay rozasi'	37
Rosachinensis minima	37
Du'nyadag'i' yen' qi'mbat rozagu'l	38
Senpoliya— Saintpaulia	41
Tyulpan — Tulipa	42
Xrizantema— Chrysantemum	43
Eritrina— Erythrina	44

III bap. Shi'rayli' japi'raqli' wo'simlikler

Kaktuslar ha'm sukkulentler	65
Agava-Agave	65

IV bap. Fitodizayn tu'rleri

Rabatkalar	86
Bordyurlar	88
Parterler	89
Klumbalar	90
Paydalani'lg'an a'debiyatlar	94

**T. Oserbaeva, P.Xalmuratov, A.Saitova,
A. Jangabaeva, A. Nag'ashi'baeva**

GU'LSHILIK

(Metodikali'q qollanba)

«Bilim» baspasi',
No'kis — 2016

Redaktori' *Z. Wo'serbaeva*
Ko'rkem redaktori' *I. Serjanov*
Tex.redaktor *Z. Allamuratov*
Operator *G. Serimbetova*

Licenziya: AI № 108, berilgen waqti' 2008-ji'l 15-iyul.

Basi'wg'a ruqsat yetilgen waqti' 11.04.2016-j. Formati' 60x84¹/₁₆.
«Times KRKP» garniturası'. Ofset baspa usi'li'nda basi'ldi'. Kegl 10.
Ko'lemi 6,0 b.t. 5,58 sha'rtli b.t. 5,54 yesap b.t.
Nusqasi' 500 dana. Buyi'rtpa .

«Bilim» baspasi', 230103. No'kis qalasi'. Qaraqalpaqstan ko'shesi, 9.

Elektron ma'nzil: bilim.baspa.@bk.ru

«FARMA PRINT NUKUS» ЖШЖ типографиясында басылды.
Нөкис каласы, А. Досназаров көшеси, 18-жай.